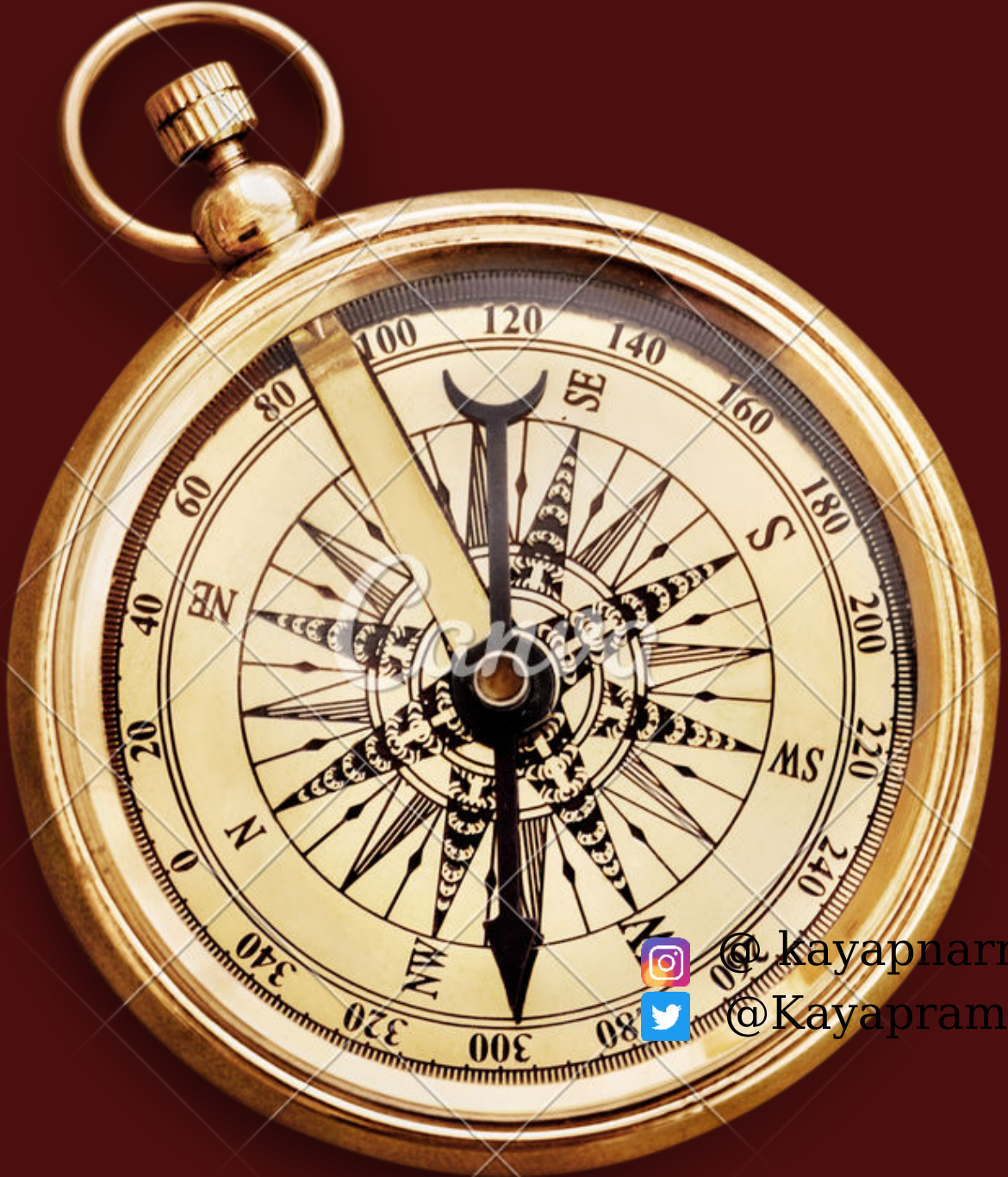

SAYI 6 2021 ARALIK

KAYAPINAR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK DERGİSİ

@kayapnarram

@Kayapram

SAYI 6 2021 ARALIK

SAYI 6 ARALIK 2021

YAYIN EKİBİ

e-dergi

İMTİYAZ SAHİBİ KAYAPINAR REHBERLİK

VE ARAŞIRMA MEKEZİ ADINA;

KURUM MÜDÜRÜ

ŞEHMUS TEKİN

TASARIM:

PSK.DAN

DOĞAN KAYA

YAYINEKİBİ:

PSK.DANIŞMAN A. METİN ÇAVDAR

PSK.DANIŞMAN AYSUN UZDU

PSK.DANIŞMAN CANAN ARSLAN

PSK.DANIŞMAN YASEMİN AY

DERGİDE YAYINLANAN YAZILARIN
İÇERİĞİNDEN, YAZIDA KULLANILAN
GÖRSELLERDEN YAZININ SAHİBİ
SORUMLUDUR.

İÇİNDEKİLER

DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ S. 4

OKUL ÖNCESİ
UYGULAMA ETKİNLİKLERİ S. 40

ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI S. 5

ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ
S.48

LİSE TÜRLERİ S. 12

ÇOKLU YETERSİZLİK S. 16

ÖZEL EĞİTİM SOSYAL
BECERİ KAZANDIRMA S. 19

ERGENLİK NEDİR S. 23

MENTAL RETARDASYON S. 27

SAĞLIKLI BESLENME S. 30

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI S.32

ATÖLYE ÇALIŞMALARI S. 35

KARDEŞ KISKANÇLIĞI S. 36

ÇOCUKLARDA PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ S.38

Merhabalar;

Dergimizin yeni sayısıyla tekrar sizlerle buluşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Engelli vatandaşlarımızın toplumsal hayata katılımlarının sağlanması ve hayat standartlarının yaşanılabilir bir hale getirilmesi, çağdaş toplum düşüncesinin bir parçasıdır. Engellilik, sadece engelli vatandaşlarımızı ilgilendiren bir sorun değil, sosyal ve insani boyutları ile bütün bireyleri ilgilendiren önemli bir konudur. Çünkü tüm insanlar aynı zamanda birer engelli adaydır. Dolayısıyla engelli bireylerimizin toplumsal hayata katılmalarını sağlamak ve toplumun bir parçası olduklarını hissettirmek lütuf değil, büyük bir erdemlilik. Engelli bireylerimizin toplumsal hayata katılmaları ve toplum içerisinde kendilerine yer bulmalarının ülkemiz ve milletimiz adına büyük bir kazanım olacağı unutulmamalıdır. Bedenindeki engeli kendisine engel olarak görmeyip, hayat mücadelesi veren ve hayatlarını onurlu bir şekilde geçirmek adına ekonomik ve sosyal hayatın içerisinde olan engelli vatandaşlarımız bizim için birer güç kaynağıdır. Sadece bir zaman diliminde değil her zaman hatırladığımız engelli bireylerimizin Daha iyi bir yaşam sürdürebilmelerine, geleceğe daha umutla bakmalarına ve hayattan beklentilerinin karşılanmasına, toplumsal farkındalığın artmasına vesile olması dileğiyle, tüm engelli bireylerimizin 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü kutluyor, Kayapınar rehberlik ve Araştırma merkezi olarak bir gün değil, her gün yanlarında olduğumuzu bilmelerini istiyoruz. Bununla birlikte Kayapınar Rehberlik ve Araştırma merkezi ailesi olarak hazırladığımız dergimizin bu sayısında özel eğitim kurumlarımız, Lise türlerimiz, teknoloji bağımlılığı, ergenlik dönemi, çoklu yetersizlik türleri ile birçok konunun işlendiği dergimizden istifade edeceğiniz kanaatindeyiz. Okullarımızda görev yapan rehber öğretmenlerimizle beraber her ay 1-2 konunun masaya yatırıldığı atölye çalışmalarımızın önümüzdeki dönemde yapılacak çalışmalara ışık tutacağını olduğunca faydalı olacağı kanaatindeyiz.

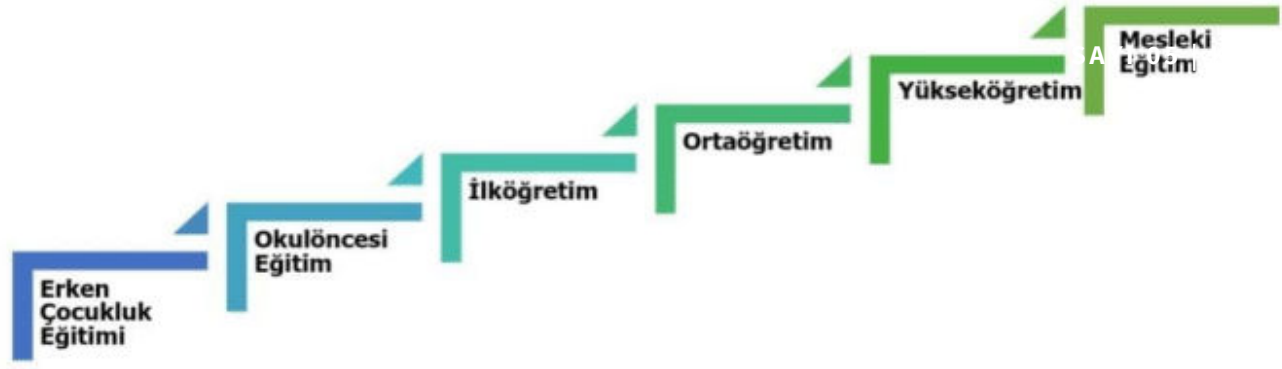
**İyi okumalar
KURUM MÜDÜRÜ
ŞEHMUS TEKİN**

3 ARALIK DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ

Uluslararası Engelliler Günü 1992 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 47/3 sayılı kararı ile ilan edildi. Toplumun ve toplumun her alanında engelli bireylerin haklarını ve refahını teşvik etmeyi ve engelli bireylerin durumuna dair politik, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın her alanında farkındalık arttırmayı amaçlamaktadır.

BM'nin engellilik alanında uzun yıllardır devam eden çalışmalarının bir ürünü olan, 2006 yılında kabul edilen Engelli Bireylerin Haklarına Dair Sözleşme, engelli bireylerin haklarının ve refahının gelişmesine ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin ve ayrıca Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçevesi, İnsani Eylemde Engelli Bireylerin Dahil Edilmesi Şartı, Yeni Kentsel Gündem ve Kalkınma için Finansman Hakkında Addis Ababa Eylem Gündemi gibi diğer uluslararası kalkınma taahhütlerinin uygulanmasına katkıda bulundu.

Eğitim Kademelerinde Özel Eğitim Hizmetleri

2019

Erken Çocukluk Eğitimi :

- 0-36 aylık çocukların eğitimidir.
- Hizmet veren kurumlar şöyledir:
 - Özel eğitim anaokulları
- Bünyesinde anasınıfı bulunan özel eğitim okulları
- Araştırma ve uygulama merkezleri
- Özel kreş ve gündüzlü bakımevleri
 - 30-40 dakikalık bire-bir öğretim yapılır.
 - Ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi esastır.

Okulöncesi Eğitim

- 37-69 aylık çocukların eğitimidir.
- Okulöncesi eğitim zorunludur.
- Bütünleştirme yoluyla eğitim esastır.
- Özel eğitim okullarında özel eğitim sınıfları açılabilir.
- Farklı yetersizliği olan öğrenciler bir arada olabilir.

Eğitim Kademelerinde zel Eğitim Hizmetleri

Kaynaştırma Yoluyla Eğitim

- Tam zamanlı ya da yarı zamanlı uygulanabilir.
- Okulun programı takip edilir ve BEP hazırlanır

Akranlarına verilen diploma düzenlenir.

- Ortam düzenlemesi yapılır ve destek eğitim odası açılır.
 - Merkezi sınavlar için tedbir alınır.
 - Başarı BEP'e göre değerlendirilir.
- Sınavlarda süre, ortam, cihaz ve materyallerde düzenlemeler yapılır.
 - Öğrenciler bazı derslerden muaf tutulabilirler:
- İşitme ve zihin yetersizliği olan öğrenciler için yabancı dil dersi
- Görme yetersizliği olan öğrenciler için çizim dersleri
- Fiziksel yetersizliği olan öğrenciler için motor beceri gerektiren dersler
- Kaynaştırma ğrencileri bir defaya mahsus sınıf tekrarı yapabilirler.

Eğitim Kademelerinde Özel Eğitim Hizmetleri

Özel Eğitim Sınıfı

Bulunduğu Okulun Programını Uygulayan Özel Eğitim Sınıfı

Özel Eğitim Programı Uygulayan Özel Eğitim Sınıfı

- **Bulunduğu Okulun Eğitim Programını Uygulayan Özel Eğitim Sınıfları**
- • Görme ve işitme engelli öğrenciler için ilkokullarda özel eğitim sınıfları açılır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitim yapılır.
- • Sınıf mevcudu en fazla 10 öğrenciden oluşur.
- • Öğrenciler bazı dersleri ve sosyal etkinlikleri diğer akranları ile bir arada yaparlar.
- • Özel Eğitim Programını Uygulayan Özel Eğitim Sınıfları
- • İlkokul, ortaokul ve meslek liselerinde özel eğitim sınıfları açılır.
- • Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitim yapılır.
- • Değerlendirme ve sınıf mevcudu özel eğitim programının uygulandığı okullardakine uygun olarak belirlenir.
- • Öğrenciler bazı dersleri ve sosyal etkinlikleri diğer akranları ile bir arada yaparlar.
- Destek Eğitim Odası
- • Tam zamanlı kaynaştırma öğrencileri için destek eğitim odası açılır.
- • Ders saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekildedir.
- • Özel eğitim öğretmeni, okulöncesi öğretmeni, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir.

Eğitim Kademelerinde Özel Eğitim Hizmetleri

Ayrı Ortamlarda Eğitim İlköğretim

Özel Eğitim Okulları

Gündüzlü ve Yatılı İlkokullar

Gündüzlü Özel Eğitim Uygulama İlkokulları ve Ortaokulları

İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler

Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler

Orta ve Ağır Düzeyde Zihin Yetersizliği Olan Öğrenciler

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler

ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA MERKEZLERİ

- ilköğretim kurumlarında uygulanan programları takip edemeyecek durumdaki orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile otizmi olan bireylerin bu kademedeki eğitimlerini sürdürmeleri amacıyla Bakanlıkça gündüzlü özel eğitim uygulama okulları açılmaktadır. Bu okullarda orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile otizmi olan öğrenciler aynı bina içerisinde yetersizlik türüne göre oluşturulan sınıflarda ayrı olarak öğrenimlerini sürdürmektedir.
- Özel eğitim uygulama merkezlerinde birinci 4 yıl (1, 2, 3 ve 4 üncü sınıflar) I. Kademe; ikinci 4 yıl ise (5, 6, 7 ve 8 inci sınıflar) II. Kademe olarak eğitim hizmeti vermektedir. Bu okullarda uygulanan Özel Eğitim Uygulama Okulu öğretim programları ile akademik derslerin yanından bağımsız yaşam, beslenme sağlık ve güvenlik, iletişim becerileri gibi dersler verilerek öğrencilerin uyum becerileri güçlendirilmektedir.
(07/07/2018-30471 Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği).

Ortaöğretim kurumları;

- İşitme, görme, bedensel ve hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin ortaöğretim kademesindeki eğitimlerini öncelikle kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürmeleri esas olmakla birlikte işitme ve ortopedik yetersizliği olan bireyler için Bakanlıkça gündüzlü ve/veya yatılı özel eğitim meslek liseleri de açılarak bu bireylere eğitim ve öğretim hizmeti sunulmaktadır.
- İlköğretimlerini tamamlayan, genel, mesleki ve teknik ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumdaki hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilere, hafif düzeyde otizmi olan öğrencilere ve görme yetersizliği olan öğrencilere iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla Bakanlıkça gündüzlü özel eğitim mesleki eğitim merkezleri (okulları) açılarak bu bireylerin ortaöğretim kademesindeki dört yıllık zorunlu öğrenimlerini sürdürmeleri sağlanmaktadır. Özel eğitim meslek okullarında özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere 18 meslek alanında ve 27 dalda mesleki eğitim verilmektedir.

İŞ UYGULAMA MERKEZLERİ

• Orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile otizmi olan bireylerden genel, mesleki ve teknik ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumdaki öğrenciler için Bakanlıkça gündüzlü özel eğitim iş uygulama merkezleri (okulları) açılmaktadır. Özel eğitim uygulama okullarında (II. Kademe) özel eğitim programını tamamlayan öğrenciler III. Kademedeki (9,10,11,12) eğitimlerine özel eğitim uygulama okullarında (III. Kademe) devam ederler. Özel eğitim uygulama okulu öğretim programları kapsamında (III. Kademe) akademik dersler, bağımsız yaşam, beslenme sağlık ve güvenlik, iletişim becerileri gibi derslerin yanı sıra öğrencilerin el becerilerini geliştirecek iş ve beceri uygulamaları dersleri de okutulmaktadır. (07/07/2018-30471

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği)

BİLİM SANAT MERKEZLERİ

• Özel yetenekli bireylerin eğitimi amacıyla açılan kurumlar: Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim çağındaki özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla Bakanlıkça gündüzlü Bilim ve Sanat Merkezleri açılmaktadır.

• Bu kurumlarda bireysel eğitim-öğretim yapılması esastır. Kurumdaki eğitim-öğretim etkinlikleri, öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarındaki programlara destek olacak şekilde planlanır ve yürütülür. Öğrencilere, geleceğe yönelik düşünme, tahminlerde bulunma ve bunları tartışarak çalışmalarına yansıtma becerileri kazandırılır.

Hastanede Eğitim Hizmetleri:

• Sağlık problemi nedeniyle örgün eğitim kurumlarına devam edemeyen ve sağlık kuruluşlarında yatarak tedavi gören okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin zorunlu eğitimlerini sürdürmeleri amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı veya üniversiteler arasında imzalanan protokole göre hastaneler bünyesinde hastane sınıfları açılmaktadır.

Evde Eğitim Hizmetleri:

• Sağlık problemi nedeniyle en az on iki hafta süreyle örgün eğitim kurumlarından doğrudan yararlanamayacak durumda olduğunu sağlık raporu ile belgelendiren okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından evde eğitim hizmeti verilmesi kararı alınmaktadır.

• Evde eğitim hizmetinin yürütülmesi ile ilgili süreçte evde eğitim hizmeti alacak bireyin eğitimi için görevlendirilecek öğretmenler ile çalışma saatlerinin belirlenmesi, öğrenci için öngörülen haftalık ders saati sayısına karar verilmesi, eğitim ortamının düzenlemesine yönelik alınması gereken tedbirler vb. hususlar hakkındaki planlama da özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yapılmaktadır.

İŞİTME ENGELLİLER OKULU

- Özel eğitim okullarında işitme engellilere okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim

düzeyinde eğitim verilmektedir. Okul öncesi eğitimi dışında her kademedede, işitme engelli öğrenciler yatılı ve gündüzlü olarak eğitim görmektedirler.

- İşitme engelli çocukların okul öncesi eğitimlerinde, çocuklara günlük yaşamda gerekli bazı temel davranışlar kazandırılmakta ve çocuklar ilköğretime hazırlanmaktadır.

GÖRME ENGELLİLER OKULU

- Görme engelliler için Görme Engelliler Okulu adı verilen okullar eğitim vermektedir Bu merkezlerde, akademik bilgi ve beceriler ,günlük yaşam için gerekli beceriler, okuma-yazma , baston kullanma ve bağımsız hareket, daktilo, telefon santralciliği, masörlük, bilgisayar, makrome işleri gibi eğitimler verilmekte ve görme engellilerin devlet veya özel sektörde işegirerek veya bağımsız bir iş kurarak topluma yararlı, üretici bireyler olarak yetiştirilmeleri amaçlanmaktadır.

ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere gerekli bilgi, beceri ile birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak eğitim sistemimizin genel amaçlarından birisidir. Bu kapsamda özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim gördüğü okullardan biriside Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)'dir. Ortaöğretim kademesinde yer alan Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezinde bireylere mesleki eğitimin yanı sıra akademik becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir.
- Gelişen ve değişen dünyada iş gücü piyasasında ihtiyaçların her geçen gün değişmesi ve okullarımızda uygulanan meslek eğitim programlarının bu talebe cevap verebilecek nitelikte eleman yetiştirme konusunda eksik kalması nedeniyle özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinde uygulanmak üzere meslek eğitim programları çalışmaları başlatılmıştır. Yürütülen bu çalışmalarla özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri yeterliliklerine uygun eğitim ortamları sunmak ve sonucunda ise istihdamda aranan özelliklere uygun eleman olarak yetiştirilmeleri amaçlanmaktadır.

Lise Türleri

HANGİ LİSE TÜRLERİ VAR?

- Fen Liseleri
- Sosyal Bilimler Liseleri
- Anadolu Liseleri
- Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri
- Çok Programlı Anadolu Liseleri
- Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri
- Anadolu İmam-Hatip Liseleri
- Açık Öğretim Kurumları
- Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne Bağlı Özel Okullar

TÜRKİYEDE BULUNAN RESMİ LİSE TÜRLERİ FEN LİSESİ NEDİR ?

Fen liseleri, fen ve matematik alanlarındaki yetenekleri yüksek olan öğrencileri, matematik ve fen bilimleri alanında yüksek öğrenime hazırlar. Matematik ve fen bilimleri alanlarında gereksinim duyulan üstün nitelikli bilim adamlarının yetiştirilmesine kaynaklık eder.

Öğrencileri araştırmaya yöneltmeyi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile yeni buluşlara ilgi duyanların çalışacakları ortamı ve koşulları hazırlar. Yeni teknolojileri kullanabilen, yeni bilgiler üretebilen ve projeler hazırlayabilen bireyler yetiştirir. Öğrencilerin bilimsel araştırma yapmalarına, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izlemelerine yardımcı olacak şekilde yabancı dilde iyi yetişmelerini sağlar. Birinci yabancı dili İngilizce olan fen liselerinde öğrenim süresi 4 (dört) yıldır. Yatılı ve karma okullardır.

SOSYAL BİLİMLER LİSESİ NEDİR ?

Sosyal Bilimler Lisesi'nin amaçları arasında; Sosyal Bilimler ve Edebiyat alanında ihtiyaç duyulan nitelikli bilim adamlarını yetiştirmek, zeka düzeyleri ile edebiyat ve sosyal bilimler alanlarındaki ilgi ve yetenekleri üst düzeyde olan öğrencileri bu alanda yüksek öğretime hazırlamak yer almaktadır. Ayrıca amaçlarından biri de siyaset ve bürokrasiye kültürlü; devleti ve demokrasiyi iyi tanıyan, ona işlerlik kazandıracak elemanları yetiştirmektir. Bir sınıftaki öğrenci sayısı ile 30'u geçemez. Bu okullarda öğretim süresi 1 yılı hazırlık olmak üzere 5 yıldır. Hazırlık sınıfını okuma zorunluluğu kaldırılmıştır. Sosyal Bilimler Liseleri üniversite yerleştirme sınavları konusunda istatistikleri oldukça yüksektir.

ANADOLU LİSESİ NEDİR ?

Anadolu Lisesi'nin amaçları; öğrencilerin ilgi, yetenek ve başarılarına göre yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını, yabancı dili, dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilecek düzeyde öğrenmelerini sağlamaktır. Öğrenim süreleri 4 yıldır. Köklü Anadolu Liseleri'nin ortak sınav puanları ortalama 450-500 arasında olup mezunların üniversitelere yerleşme oranı yüksektir.

Ancak genel liselerin Anadolu Lisesi olmasıyla yeni Anadolu Liseleri'nin ortak sınav taban puanı oldukça düşüktür.

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ NEDİR ?

Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet gösteren 22 okul türünün öğrenim süreleri ile yetkilerinde herhangi bir değişiklik yapılmaksızın, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile Çok programlı Anadolu Lisesi adı altında yeniden yapılandırılmıştır. Bünyesinde Bulunan Okullar:

Anadolu Sağlık Meslek Liseleri

- Ticaret Meslek Liseleri
- Turizm Meslek Liseleri
- Kız Teknik ve Meslek Liseleri
- Teknik ve Endüstri Meslek Liseleri
- Tarım Meslek Liseleri
- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri

Spor Liseleri

Bu okullarda öğrencilere, orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür kazandırmayı amaçlayan genel kültür dersleri ile birlikte endüstriyel teknik alanlarda mesleki formasyon verilmesini ve en az bir yabancı dil öğretilmesini amaçlayan, öğrencileri hem hayata, hem de yüksek öğrenime hazırlayan programlar uygulanmaktadır. Anadolu teknik meslek liselerinin öğretim süresi 4 yıldır. Bu okulu bitiren öğrencilere ustalık belgesinin yetki ve sorumluluklarına sahip İŞ YERİ AÇMA BELGESİ verilir, ayrıca TEKNİSYEN unvanı ile istihdam edilirler.

Anadolu Ticaret Meslek Liseleri

Kamu ve özel sektörün muhasebe ve finansman, pazarlama ve perakende, büro yönetimi ve sekreterlik, bilişim teknolojileri alanlarında ihtiyaç duyduğu, yabancı dil bilir, nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan ilköğretim okulu üzerine

dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir.

Mezunları sınavsız olarak alanlarında meslek yüksek okulu programlarına girebilmektedirler.

Anadolu Kız Meslek Liseleri

İlköğretim okulu üzerine, bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan, öğretim yılı bir yıl hazırlık sınıfından sonra dört yıl olan ve mesleğe yönelik teknik elemanların yetiştirildiği okullardır.

Çeşitli meslek alanlarına yönelik 21 alan/bölümde faaliyet göstermektedir. Eğitim İngilizce ve Almanca dillerinden biriyle yapılmaktadır. Bu okullardan teknisyen unvanı ile mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yükseköğretim kurumlarına da devam edebilirler.

Sağlık Meslek Liseleri

Sağlık Bakanlığına bağlı kamu ve özel yataklı/yataksız sağlık kurum ve kuruluşlarına ara eleman

yetiştirmek üzere açılan okullardır Türk Millî Eğitiminin genel sağlık alanının özel amaçları doğrultusunda, ortaöğretim seviyesinde genel kültür, sağlık alanıyla ilgili temel bilim, her alan/dala özel mesleki yeterlilik kazandıran, öğrencileri hayata, sağlık alanına ve yükseköğrenime hazırlayan, yabancı dil olarak İngilizce öğretilmesini amaçlayan programlar uygulanmakta olup, Anadolu programlarında İngilizce dersi ağırlıklı olarak verilir. Yapılan değişikliklere göre, sağlık meslek liselerinin bazı programlarına yeni öğrenci kaydedilmeyecek ve böylelikle lise mezunlarının ebe ya da hemşire ünvanını kazanması mümkün olmayacak. Yeni Ünvanlar: Sağlık meslek lisesi mezunlarının kazanacağı ünvanlarda da değişiklik yapıldı. Buna göre, sağlık meslek liselerinden sadece Hemşire Yardımcısı, Ebe Yardımcısı, Sağlık Bakım Teknisyeni ünvanları ile mezun olunabilecek. Bu ünvanlarla mezun olacakların gören tanımları şu şekilde olacak: Hemşire yardımcısı; sağlık meslek liselerinin hemşire yardımcılığı programından mezun olup hemşire nezaretinde yardımcı olarak çalışan, ayrıca hastaların günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesi, beslenme programının uygulanması, kişisel bakım ve temizliği ile sağlık hizmetlerine ulaşımında yardımcı olan ve refakat eden sağlık teknisyenidir.

Ebe yardımcısı; sağlık meslek liselerinin ebe yardımcılığı programından mezun olup ebelerin nezaretinde yardımcı olarak çalışan, ayrıca hastaların günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesi, beslenme programının uygulanması, kişisel bakım ve temizliği ile sağlık hizmetlerine ulaşımında yardımcı olan ve refakat eden sağlık teknisyenidir. Sağlık bakım teknisyeni; sağlık meslek liselerinin sağlık bakım teknisyenliği programından mezun olup en az tekniker düzeyindeki sağlık meslek mensuplarının nezaretinde yardımcı olarak çalışan, ayrıca hastaların günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesi, beslenme programının uygulanması, kişisel bakım ve temizliği ile sağlık hizmetlerine ulaşımında yardımcı olan ve refakateden sağlık meslek mensubudur.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri

Turizm ve bunun temel alt yapısını oluşturan konaklama sektörünün ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir nitelikli elemanları yetiştiren okullardır. Öğretim süresi 4 yıldır. Bu okullarda; Resepsiyon, Servis, Mutfak, Kat Hizmetleri, Seyahat Acenteciliği bölümleri bulunmaktadır.

Bu okullarda öğrenim gören öğrenciler her yıl Ekim-Mart ayları arasında teorik ve uygulamalı eğitimlerini okulda; Nisan-Eylül ayları arasında uygulamalı eğitimlerini bu alanda faaliyet gösteren otellerde veya diğer turistik tesislerde yapmaktadırlar. Mezunlar sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksek okul programlarına girebileceklerdir. Bilgisayar ve yabancı dil bilen nitelikli meslek elemanı olarak yetişen öğrenciler, geniş iş imkanına sahiptirler.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, yetenekli olan öğrencilerin yaratıcı, yapıcı ve yorum yeteneklerini geliştirmek, öğrencileri yetenekleri doğrultusunda araştırmacı ve geliştirici çalışmalara yöneltmektir. Sınıflardaki öğrenci sayısı kesinlikle 24 kişinin üzerine çıkamaz. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Fonetik (Müzik), Plastik Sanatlar (Resim, Heykel), Drama (Sahne ve Görüntü) sanatları bölümleri vardır. Bu okullara yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır.

Anadolu Spor Liseleri

Spor liseleri; beden eğitimi ve sporla ilgili yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu; spor lisesi programlarının uygulanabileceği kapalı spor salonu, futbol sahası ve benzeri spor alanları ile yeterli spor araç-gereci bulunan, fizikî alt yapısı uygun olan okullardır. Yatılı, gündüzlü ve karma eğitim yapan liselerdir. Bir sınıftaki öğrenci sayısı ise 24'ü geçemez.

Yüksek Öğrenim Kurumları (kendi alanlarında), seçecekleri fakültelere girişlerde spor liselerinin ilgili bölümlerinden mezun öğrencilere ek başarı puanı vermektedir. Bu okullara yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır.

Çok Programlı Liseler

Bazı yerleşim birimlerinde genellikle il dışı merkezlerde birden çok okul programının birlikte bir okulda yer almasıyla oluşan okullardır. Çok programlı liselerde 4 ana program bulunmaktadır.

Anadolu Meslek Programı

Anadolu Teknik Programı Anadolu Lisesi

Anadolu İmam Hatip Lisesi programları yer almaktadır. Bu programların alt dalları ve bölümler vardır. İlköğretim üzerine öğrenim süresi 4 yıl olan ve öğrencilere, çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyon verilmek suretiyle öğrencileri iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı mesleki ve teknik okullarıdır.

Bu okullardan mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, kendi iş yerlerini açabilirler, yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler.

Mezun olan öğrencilere eğitimini gördükleri program türüne ait diploma verilmekte ve alanlarının devamı niteliğindeki yüksek öğretim kurumlarını tercih etmelerinde halinde de ek puan verilmektedir.

Anadolu İmam Hatip Liseleri

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 32'nci maddesi hükmü gereği, İmamlık, Hatiplik ve Kur'an Kursu Öğreticiliği konularında görevli elemanları yetiştirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığı'nca açılan ortaöğretim sistemi içinde yer alan, hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır. Öğretim süresi 4 yıldır. Anadolu İmam-Hatip Liselerinden mezun olanlar, üniversite sınavı sonucuna göre hem kendi alanlarında, hem de diğer alanlardaki kazandıkları yükseköğretim programlarına devam edebilmekte, İlahiyat Fakülteleri ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümlerini tercih edenlerde ek puan alabilmektedirler

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM MERKEZİ

İlköğretim okulunu bitirmiş ve çeşitli sebeplerle örgün eğitim kurumlarına devam etmeyip çıraklık sistemiyle bir meslek kazanmak isteyen gençler çıraklık eğitimi için mesleki ve teknik eğitim merkezini tercih edebilirler. Mesleki eğitim merkezlerinde öğrenci kayıtları her yıl TEMMUZ- AĞUSTOS-EYLÜL aylarında ve OCAK ayında ara kayıt döneminde yapılmaktadır. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında uygulanan örgün eğitim programlarının her hangi bir kademesinden ayrılanlar ile yaygın meslekî ve teknik eğitim programlarını tamamlayarak belge veya sertifika alanlardan, kendi alanlarında çıraklık eğitime başlayanlar için çıraklık eğitimi süresi, daha önce aldığı meslekî eğitim programının içeriği ile devam edeceği çıraklık eğitimi programının içeriği değerlendirilerek bakanlıkça belirlenir (Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 27. Maddesi). Çıraklık döneminde uygulanan haftalık ders dağıtımı mesleklere göre farklılık göstermektedir. Çıraklık eğitiminde genel bilgi dersleri bütün meslek dallarında ortak uygulanmaktadır. Çıraklık eğitime başlamak isteyen genç, öncelikle çalışacağı işyerini bulur. Çalışmaya başlamadan önce işyeri sahibi veya vekili ile çırağın velisi arasında Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenen bir sözleşme imzalanır. Çıraklık süresi mesleğin özelliğine göre 2 ile 4 yıl arasında değişir. Çıraklar, haftada belirli günlerinde mesleki eğitim merkezlerinde veya bakanlıkça uygun bulunan iş yerlerinin eğitim biriminde teorik eğitim, haftanın kalan günlerinde işyerinde de pratik eğitim alırlar.

Mesleki Eğitim Merkezlerine Kayıt Olma Şartları:

A- Kayıt olduğu tarihte 19 yaşından gün almayan öğrenciler;1- Mesleki eğitim merkezlerine en az ilköğretim mezunları ile ortaokullardan ayrılan öğrenciler kayıt yaptırabilir.2- Kanun kapsamında bulunan herhangi bir meslekte çalışıyor olmak,3-Sağlık durumu pratik eğitimi yapacağı (çalışacağı) mesleğe uygun olmak,4- Kayıt olduğu tarihte 14 yaşından küçük olan öğrenciler aday çırak 14 yaş üstü öğrenciler ise çırak statüsünde değerlendirilir, B- Kayıt olduğu tarihte 18 yaşını doldurup 19 yaşından gün alan öğrenciler ;Yukarıdaki şartlara ilave olarak ;1- Daha önce mesleki (çıraklık) eğitimden geçmemiş olmak,2- Askerlikle ilişkisi bulunmamak.

AÇIKÖĞRETİM LİSESİ

LGS tercihlerinden herhangi birine yerleşemeyen veya tercih yapmayan öğrencilerin kaydı açık liseye yapılmaktadır. LGS sınavı sonucunda Açık Öğretim Lisesine yerleştirilen öğrencilerden; a)Eğitimine Açık Öğretim Lisesinde devam edecek olan öğrencilerin Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüklerine müracaat ederek kayıtlarını yaptırmaları gerekmektedir. b) Akşam Lisesine veya Temel Liseye kayıt yaptırmak isteyenlerin Açık Öğretim Lisesine kayıt yaptırmadan sözü konusu okullara müracaat ederek kayıtlarını yaptırabilirler. Açık Öğretim Lisesine ilk kaydını yaptırmayan öğrenciler dönem sonunda yapılacak olan sınava katılamaz ve öğrencilik haklarından yararlanamazlar. İlk kaydını yaptıran her öğrenci iş takviminde belirtilen tarihler arasında her dönem kaydını tekrar yenilemek zorundadır. Kaydını yenilemeyen öğrenciler dönem sonu sınavlarına katılamazlar. Açık Öğretim kurumlarına yerleştirilen öğrenciler, istemeleri halinde mezun oldukları ortaokuldan, yerleştirmeye esas nakil (yeniden yerleşme) başvurusunda bulunabilirler. Nakil başvuruları sonrasında hiçbir ortaöğretim kurumuna yerleşemeyen öğrenciler Açık Öğretim Lisesi ile Mesleki Açık Öğretim Lisesi'ne (İmam Hatip, Endüstri Meslek, Kız Meslek ve Ticaret Meslek Lisesi) kayıt işlemlerini il ve ilçelerde bulunan irtibat büroları aracılığı ile yaptırabilirler.

ÇOKLU YETERSİZLİK

Çoklu Yetersizlik Durumu

Dünya Sağlık Örgütü; çoklu yetersizliği, birden fazla yetersizliğe sahip olma durumu ve öğrenme zorlukları çekilmesi olarak tanımlar. Örneğin, öğrenme zorlukları yaşayan, hareketlerini kontrol etmekte sorunlar yaşayan bunun yanında duyma ve görme sorunları olan bir çocuk; çoklu yetersizlikli olarak tanımlanabilir. Çoklu Yetersizliğin Nedenleri Çoklu yetersizliğe sebep olan nedenlerden birkaçı belirlenebilmiştir. Bu nedenler oluştuğu zamana göre belirlenebilen üç kategoriye ayrılabilir; bazı yetersizlikler doğum öncesi nedenlere, bazıları doğum anındaki nedenlere ve bazıları da doğum sonrası nedenlere bağlı olarak görülür. Çoklu yetersizliğin nedenleri genel olarak gözlemlendiğinde zihinsel yetersizliğe neden olan birçok faktör olduğu söylenebilir.

Akılda tutmak gerekir ki çoklu yetersizliğe neden olan faktörlerin çoğu bilinmemektedir.

Doğum Öncesi Nedenler;

1. Genetik anormallikler, 2. Enfeksiyonlar
3. Uyuşturucu madde ve içecekler (özellikle hamileliğin erken dönemlerinde alınan uyuşturucu maddeler ve alkollü içecekler),4. Beslenme düzensizlikleri,
5. Anneye yönelik fiziksel travmalar (şiddet ve kazalardan dolayı fiziksel yaralanmalar),

Doğum Anı Nedenler;

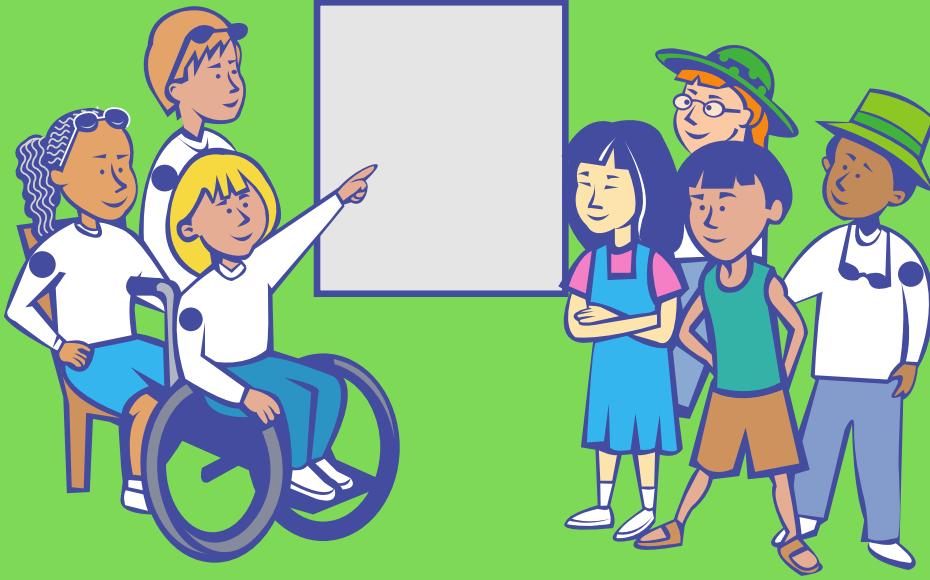
1. Bebeğin beynine oksijenin gitmemesi (Çocuğun boynuna kordonun dolaşması ve çocuğun oksijen almasını engellemesi, göbek kordonunun kopması, doğumun gecikmesi...),
2. Doğum anında beyin zedelenmesi,
3. Frengi gibi enfeksiyonel rahatsızlıkların görülmesi.

Doğum Sonrası Nedenler;

1. Enfeksiyonlar (menenjit, beyin iltihabı vb.),
2. Travmatik beyin zedelenmesi (düşmeler, kazalar, çocuğa yönelik şiddet, boğulmalar...),
3. Kurşun zehirlenmesi,
4. Yanlış ilaç kullanımı,
5. Çevreden gelen maddeler ile zehirlenmeler.

Çoklu Yetersizliğe Sahip Çocukların Özellikleri

Fiziksel Özellikleri: Çoklu yetersizliğe sahip bireylerde fiziksel özellikler açısından - genel olarak- hareket kısıtlılığı, kemik bozuklukları, duyuşal bozukluklar, nöbetler, akciğer ve soluma sorunları, kulak ve mesane enfeksiyonlarından deri sorunlarına kadar farklı rahatsızlıklar görülebilir. Çoklu yetersizlikli çocukların gelişim hızları; normal gelişim gösteren çocuklara göre önemli değişiklik gösterir. Bu yüzden ileri ve/veya çoklu yetersizlikli çocukların, hafif veya orta derecede yetersizliği olan çocuklara göre fark edilmeleri daha kolaydır.

Öğrenme Özellikleri:

Çoklu yetersizlikli bireylerin öğrenme özelliklerindeki sorunlar; dikkati yöneltme, bellek, gözleyerek öğrenme, beceri sentezi ve genelleme alanlarındadır. Çoklu yetersizlikli çocuklar, çevresel özelliklere dikkatlerini yöneltecekleri zaman önemli sorunlar yaşarlar. Çoklu yetersizlikli çocuklar, ileri derecede bellek sorunları yaşadıkları için sürekli yenileme ve anımsatma çalışmalarına ihtiyaç duyarlar. Tipik gelişim seyreden çocukların gözleyerek öğrendiği

birçok davranışı çoklu yetersizlikli bireyler gözlem yaparak öğrenemeyebilir ve daha farklı öğretim yöntemlerine ihtiyaç duyabilirler. Bu sorunun ana nedenleri de dikkati yöneltme ve bellek sorunlarıdır.

Duygusal ve Davranışsal Özellikleri: Çok yetersizlikli çocukların -akranlarıyla duygusal ve davranışsal gelişimleri açısından karşılaştırıldığında- akranlarından geri kalmaları olasıdır. Bu duruma özellikle iletişim becerilerindeki sınırlılıklar ve dildeki gerilik yol açmaktadır.

ÇOKLU YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLERİN NASIL EĞİTİM ALABİLİRLER?

Erken Çocukluk

Erken eğitim özel eğitimin her dalında çok önemlidir.

Çoklu yetersizliği olan çocuklar için kronolojik yaşına uygun çok kapsamlı bir destek gerekmektedir.

Devlet tarafından okul öncesi dönemde ücretsiz eğitim hakkına sahiptirler. Çok yapılandırılmış sınıflarda eğitim görmeleri gerekmektedir

İlköğretim ve Ortaöğretim

Çoklu yetersizliği olan öğrencilerin çoğu genel eğitim sınıflarında eğitim alsalar bile, bu dönemde daha çok özel eğitim kurumlarında vakitlerini geçirirler.

Yaşlarına ve gelişim düzeylerine uygun bireysel programlarla ilerleme kaydedebilirler.

Ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler, düzeylerine göre iş ve meslek okullarına gidebilmektedirler.

Kaynakça

1. Bahçeci, B. (2009). Çok Engelli Çocuklara İletişim Becerilerinin Kazanılmasında Yoğunlaştırılmış Karşılıklı Etkileşim Yönteminin Etkililiğinin Değerlendirilmesi. (yayımlanmış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı Özel Eğitim Bilim Dalı, Konya.
2. Ünlü, E., Kargın, T., Batu, E.S., Özen, A., Çiftçi Tekinarslan, İ., Avcıoğlu, H., Gürsel, O., Uysal, H.H., Maviş, İ., Özmen, R.G., Özdemir, S., Sarı, H., Sak, U. (2008). Diken, İ (Edt.) Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim, s.s. 480. Ankara: Pegem Akademi. <https://ozek2021.aydin.edu.tr/coklu-yetersizlik/>

SAYI 6 2021 ARALIK

SOSYAL BECERİ ÖĞRETİMİ

SOSYAL BECERİ NEDİR?

Sosyal beceriler; bireyin belli bir durumda olumlu sosyal sonuçlar elde etmesini ve toplum tarafından kabulünü sağlayan, gözlenebilir, ölçülebilir, tanımlanabilir ve öğrenilmiş davranışlardır. Sosyal becerilerin bazı ortak özellikleri vardır. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir: 1. Sosyal beceriler bireyin içinde yaşadığı toplumla ilişkili sosyal kurallara bağlı olan, bireylerin sosyal ortamlarda olumlu ya da nötr tepkiler almalarını, olumsuz tepkilerden kaçınmalarını sağlayan becerilerdir. 2.

Sosyal beceriler öğrenilmiş davranışlardır. 3. Sosyal beceriler amaca yöneliktir ve birey tarafından belirlenen bir amaç için kullanılırlar. 4. Sosyal beceriler duruma özgüdür ve sosyal ortamlara göre farklılaşır. 5.

Sosyal beceriler gözlenebilen becerilerin yanı sıra gözlenemeyen bilişsel ve duygusal faktörlerden oluşmaktadır. Sosyal becerileri; a) akranlarla ilgili beceriler, b) kendini yönetme becerileri, c) akademik beceriler, d) uyum becerileri ve e) girişkenlik becerileri biçiminde beş aşamalı olarak sınıflamışlardır. Bu sınıflamaya göre; başkalarına övgüde bulunma, yardım önerme, akranını oyuna davet etme gibi beceriler akranlarla ilgili becerileri; öfkeyi kontrol etme, kurallara uyma, tartışma durumunda uzlaşma gibi beceriler kendini yönetme becerilerini; işini bağımsız olarak tamamlama, öğretmen yönergelerini dinleme, işini uygun yapma gibi beceriler akademik becerileri; yönergeleri izleme, serbest zamanı uygun biçimde kullanma gibi beceriler uyum becerilerini ve konuşma başlatma, oyuna arkadaş davet etme gibi beceriler girişkenlik becerilerini oluşturmaktadır.

SOSYAL BECERİLER NİÇİN ÖĞRETİLİR?

Günlük yaşamda diğer bireylerle başarılı şekilde etkileşime girmek, arkadaşlık kurmak, serbest zaman etkinliklerine katılmak ya da bir grubun üyesi olmak gibi insan yaşamını zenginleştiren, yaşamın niteliğini arttıran birçok deneyim bireyler için oldukça önemlidir.

Bireysel farklılıkların rahatlıkla gözlenebildiği okul ortamlarında bazı öğrencilerin çekingen ve içine kapanık olduğu, uygun olmayan davranışlar sergilediği, arkadaş edinmede güçlük çektiği, serbest zaman etkinliklerinde genellikle yalnız oldukları, grup çalışmalarına katılmadıkları, işbirliğinde bulunmadıkları ya da bazı etkinliklerde zorlanmalarına rağmen yardım istemedikleri görülebilmektedir. Bu özellikleri gösteren öğrencilerin yanı sıra, akranlarıyla etkileşime giren, grup çalışmalarına katılan, işbirliği yapan, öğrenciler de bulunmaktadır. Bu özellikteki çocuklar arkadaşları, öğretmenleri ve anne babaları tarafından sosyal yönden yeterli bulunmakta, okulda ve toplumsal yaşamda başarılı ve uyumlu olarak tanımlanmaktadırlar. Bu ayrıştırılma ve reddedilme öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri kurmalarını engellemekte, öğrencilerin hem çocukluk hem de yetişkinlik dönemlerinde olumsuz etkilerle karşılaşmasına neden olmaktadır. Birçok öğrenci akranlar tarafından kabulü sağlayan sosyal becerilere sahip olmadıkları için akranları tarafından kabul görmezler. Bazı durumlarda da öğrenciler kabul için gerekli sosyal becerileri sergilese bile sosyal yeterliğe sahip değildirler ve bu da akranlar tarafından reddedilmeye yol açar. Oysa uzmanlara göre, akranlar arasındaki ilişki gelişimi öğrencinin yaşamı için en önemli boyuttur. Öğrenciler kabul edilebilir biçimde davranmayı kimi zaman kendiliğinden öğrenemezler ve öğrencilerin bu davranışları öğrenme gereksinimleri vardır. Bu nedenle öğretmenler, sınıf içinde sosyal becerilere ve sosyal yeterliğe önem vermeli, sınıfta olumlu sosyal atmosfer oluşturmalıdır. Öğretmenlerin gerektiğinde öğrencilerinden özür dilemesi ya da güzel sözcükler kullanması, sosyal becerilerin öğretilmesi ve sınıf içi problem davranışların azaltılması açısından önemli olmaktadır. Sınıf içinde gerçekleştirilen çoğu etkinlik öğrencilerin sosyal gelişimini desteklemekte ve sosyal becerilerin öğrenilmesine katkı sağlamaktadır.

Sosyal beceri öğretiminin amacı, sosyal yönden yetersiz olan çocukların sosyal işlevlerini arttırmaktır. Sosyal beceri öğretimi; olumlu davranış ve stratejilerin tanıtımı, bazı davranış ve stratejilere model olunması, olumlu davranış ve stratejilerin gerçek ya da yapay ortamlarda denenmesi ve çeşitli ortamlarda öğrencilere kendini gözleme, değerlendirme, pekiştirme becerilerinin öğretimi gibi bazı unsurları içerir; sosyal beceri öğretiminin genel olarak, sohbet ve iletişim becerileri, sosyal problem çözme becerilerinin unsurlarını içermekte olduğunu belirtilmiştir. Sosyal beceri uygulamaları; hedef çocuğun yaşına uygun olmalıdır. Okul öncesi çocuklar için oyun ve akran etkileşimlerini arttıran uygulamalar seçilmelidir. Okul yaşındaki çocuklar için ise akran ilişkilerini geliştiren uygulamalar ön planda olmalıdır. Bireysel ve sıklıkla küçük grup düzenlemeleri şeklinde verilen sosyal beceri öğretiminde genel olarak öğretilen beceriler yardımlaşma, paylaşma ve işbirliğine dayalıdır. Sıklıkla çocuklara gruba nasıl girecekleri, nasıl iyi bir grup katılımcısı olacakları, kuralları nasıl izleyecekleri, akranları ile nasıl iletişim kuracakları öğretilir. Bu beceriler ayrıca; öfke kontrolü ve çatışma çözme becerilerini içermektedir. Sosyal becerilerin öğretilmesi için geliştirilmiş çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemlerden bazıları aşağıda açıklanmıştır;

Doğrudan Öğretim

Yapılandırılmış öğrenme yaklaşımları olarak da adlandırılan bu yaklaşım yaygın olarak kullanılmaktadır.

Doğrudan öğretim yaklaşımına dayalı sosyal beceri öğretiminin temeli davranışçı yaklaşıma dayanmaktadır ve genel olarak altı basamaktan oluşmaktadır. Bu basamaklar aşağıda verilmiştir:

- a. Gereksinim oluşturma,
- b. Beceri basamaklarının oluşturulması
- c. Model olma
- d. Rol oynama
- e. Alıştırma yapma (Prova yapma) f. Genelleme ve transfer Doğrudan öğretim yaklaşımına dayalı olarak hazırlanan öğretim programlarının hem beceri hem de performans eksikliği olan zihinsel yetersizlik gösteren bireylere sosyal beceri kazandırmada etkili olduğu görülmüştür.

Akran-Aracılı Uygulamalar

Akranların; gelişimsel yetersizliği olan çocukların eğitim sürecine çeşitli şekillerde dahil edilmeleri sürecine akran aracılı uygulamalar adı verilmektedir. Bandura (1977)'nin sosyal öğrenme teorisine dayanan akran aracılı uygulamalar sosyal becerilerin kazandırılmasında kullanıldığında; sosyal açıdan yeterli olan akran; yetersizliği olan çocuğun uygun sosyal davranışlarını pekiştirmekte ve ona model olmaktadır. Sosyal becerilerin kazanılması ile ilişkili olarak yetişkin aracılığı ile uygulanan yöntemlerde kazandırılan becerilerin akranlara genellenmesindeki güçlükler dolayısı ile akran-aracılı yaklaşım ön plana geçmiştir. Akran aracılı yöntem ile gerçekleştirilen uygulamalar sonucunda; özel eğitime ihtiyacı olan çocukların sosyal etkileşim, oyun, sosyal beceri, sosyal katılım, dil, sosyal yeterlik alanlarında olumlu sosyal gelişmeler görülmektedir.

Akran aracılı öğretimin tercih edilmesinin ve etkili olmasının bazı sebepleri vardır. Bunlar aşağıda sıralanmıştır: 1. Akranlar olumlu sosyal etkileşim için doğal ayırt edici uyarılardır. 2. Akranlar; oyun ve boş zaman etkinliklerinin öğretiminde yetişkinlerden daha etkilidirler. 3. Akranlar, sosyal çevrenin doğal bir parçası olduklarından (öğretmen her zaman çocuğun sosyal çevresinde değildir) öğrenilen becerinin genelleme ve kalıcılığı daha fazladır.

Bilişsel Süreç Yaklaşımları

Problem çözme yaklaşımı olarak da adlandırılan bu yaklaşımda sosyal durumlar ile ilgili problem çözme becerisi öğretilmeye çalışılmaktadır ve bireye tek bir sosyal beceri değil, farklı sosyal durumlar ile karşılaştığında baş edeceği sosyal problem çözme becerileri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu yaklaşım zihinsel özürlü bireyin olayları analiz etme ve sıraya koyma, ayırt etme becerisinin gelişmesini sağlamaktadır. Bilişsel süreç yaklaşımına dayalı sosyal beceri öğretim programlarında öykülerden, doğrudan öğretim, model olma, rol oynama ve prova etme tekniklerinden de faydalanılmaktadır.

Model Olma

Sosyal öğrenme kuramı temelindeki yöntemler diğerlerinin davranışlarının gözlenmesine dayalıdır. Uygun sosyal davranışların model alınması ile sosyal yetersizliği olan çocukların sosyal işlevleri hızlanmaktadır. Model olmada hedef öğrencinin beceriyi yapan ve pekiştireç elde eden modeli gözlemesi, daha sonra aynı beceriyi taklit eden öğrencinin pekiştirilmesi süreci söz konusudur. Araştırmalara göre; model olmanın etkililiğini öğrenci özellikleri, modelin özellikleri ve dış etkenler etkiler. Sosyal beceri öğretiminde model olmayı kullanırken şu noktalara dikkat edilmelidir. a. Öğretilecek sosyal beceriyi açık ve anlaşılır biçimde tanımlamak b. Model beceriyi sergilerken öğrencinin gözlem yapacağı durumun gerçek, benzeşik ya da sembolik durumlardan hangisinin olacağına karar vermek c. Becerinin sergilenmesinin ardından modelin pekiştirildiğinden emin olmak d. Öğrenciye ipucu ve pekiştireç sunmak e. Genellenebilirliği arttırmak için model ve ortamları değiştirmek Model olmanın diğer yöntemler ile birlikte kullanıldığında daha etkili olduğu araştırmalarda ifade edilmiştir. Yöntem her düzeydeki öğrenciler için kolayca kullanılabilir, ayrıca birebir ve grup öğretimlerinde kullanılabilir.

Serbest Oyun Genellemesi

Serbest oyun genellemesi; işlemin bir parçası olmamasına rağmen; pek çok uygulamanın unsurudur. Serbest oyun genelleme süresince her sosyal beceri öğretim oturumundan sonra, çocuğa seçtiği oyuncaklarla, istediği gibi oynamasına izin verilir. Böylece çocuğa öğrendiği sosyal beceriler için alıştırmaya yapma fırsatı verilir.

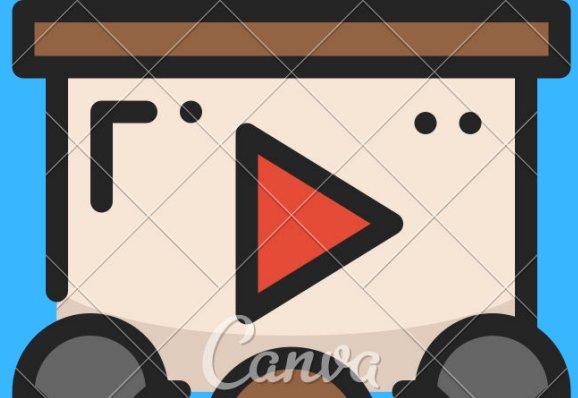
Braur ve Balius (1995)'e göre; öyküler duygusal ve akademik gelişim için oldukça önemlidir. Çocuklar sıklıkla öykülerin formlarındaki metafor veya yer değiştirmeler yolu ile duygularını açığa vururlar. Brooks (1984), hikaye anlatan ve dinleyen arasında etkileşim olduğu zaman; öykülendirmenin sosyo duygusal ve bilişsel gelişimi arttırdığını bildirmiştir.

İpucu Sunma

Wolery ve diğerleri (1988), ipucunu bireyin tepkide bulunmasından önce uygulamacı tarafından bireyin doğru tepkide bulunma olasılığını arttırmak için sunulan uygulamacı yardımı olarak tanımlamıştır. Zirpoli ve Melloy (1997); ipucunun belirli ortamda beklenen hedef davranışın sergilenmesini kolaylaştırmada rehberlik ettiğini belirtmiştir.

Fırsat Öğretimi

Fırsat öğretimi çocuk ve yetişkin arasındaki karşılıklı etkileşim üzerine odaklanmaktadır ve etkileşim çocuk tarafından başlatılmaktadır. Etkileşim süresince çocuğun programında yer alan beceri ve davranışları gerçekleştirmesi için fırsatlar yaratılır. Bu etkileşimde öğretmen; çocuğu izleme ve dinleme, çocuğun ilgilendiği nesne ya da olay hakkında konuşma, çocuğa tepki şansı verme için bekleme, destekleme, onaylama basamaklarını izler (Vuran, 2003).

Video Aracılığı ile Sunulan Uygulamalar

Sosyal beceri öğretimi için video teknolojilerinden de yararlanılmaktadır. Video kayıt araçları; çoklu uyaran, tepki örneklerinin kullanımı ve genelleme için uygundur. Ayrıca sözel ve sözel olmayan davranışlar hakkında geribildirim için uygun ve kullanışlıdır. Sargent (1991), Elias ve Maher'in (1983) video-teyp ve filmlerin katkılarını şu şekilde açıklamıştır: a) televizyon motivasyonu, dikkati uyarır ve kolayca hatırlamayı sağlar, b) genel bilişsel stratejileri öğrenmeyi sağlayan tartışmalarla birleştirildiğinde televizyonun sinerjik öğrenme etkisi vardır.

Rol Oynama

Warren (2004); rol oynamayı; sözel öğretimden sonra, bireyin öğrendiği beceriyi sergilemesi olarak tanımlamıştır. Öğrenilen beceri gerçek ya da benzeşim ortamlarında sergilenebilir. Rol oynamada; hareket, konuşma ve taklit gibi öğelerden faydalanılmaktadır. Bu teknikte hem uygun hem de uygun olmayan örnekler sergilenmelidir. Ayrıca olası örnekleri, verilen durumda hangi örneğin seçileceğini de içermelidir.

Kaynakça

- <https://www.ilgiozelegitim.com/makale/31-sosyal-beceri-ogretimi>
<https://kutuphane.dem.org.tr/kunye/kitap/bilissel-surec-yaklasimiyla-sosyal-beceri-ogretimi-984>
https://www.nobelyayin.com/erken-cocukluk-doneminde-sosyal-beceri-ogretim-programi-sosyal-beceri-ogretimi-onesi-rehberi-skillstreaming-in-early-childhood-a-guide-for-teaching-prosocial-skills_10990.html

ERGENLİK NEDİR?

Ergenlik, çocukluk ve erişkinlik arasında çeşitli fizyolojik, psikolojik ve sosyal değişikliklerin yaşandığı bir geçiş dönemidir. Birey bu dönemde artık toplum tarafından bir çocuk olarak görülmezken bir yetişkin olarak da kabul edilmez.

Bu dönemde ergen hızla gelişen ve değişen bedenine uyum sağlamaya, duygularını anlamaya ve tüm bu değişimlere uyum sağlamaya çalışır. Aynı zamanda artan duygu yoğunluğu ve istikrasızlığı ile de baş etmeye çalışır.

ERGENLİKTE YAŞANAN DEĞİŞİMLER

Ergenlik döneminde cinsiyetle ilgili hormonların salınmaya başlamasıyla fizyolojik değişimler gözlenir. Bu değişimler; boy uzaması, sesin değişmesi, vücut yapısının değişmesi, sivilcelerin çıkmaya başlaması ve cinsiyet özelliklerinin belirginleşmesidir. Değişimlerin başlamasıyla birlikte ergenlik dönemindeki bireyin ilgisi bedenine döner. Gençte kendi beden yapısında değişen gelişmelere ilişkin birbirine karşıt, çelişik değerlendirmeler ve düşünceler ortaya çıkar. Bir yandan vücudundaki değişimlerden utanırken bir yandan da kazandığı değişim ve gelişimleri ortaya çıkarmak ister. Gençin kendine özgü olarak oluşturduğu çirkinlik ve güzellik kavramı; kaygı ve endişe ile neşe ve sevinç arasında gidip gelen duygulanım değişimleri yaratır. Bu da gencin uğraşmak zorunda olduğu zor durumların başlangıcıdır.

Vücut ölçüleri ergenler için büyük önem kazanır. Değişen güzellik ölçütlerinin etkisi altında güzel görünmek, kilo vermek, zayıflamak için aşırı çaba harcarlar. Yemeden içmeden kesilir, bedensel gelişimleri için gerekli besinleri almaktan sakınırlar. Bu durumun aşırı olması halinde yeme bozuklukları ortaya çıkabilir. Ergenlik döneminde abartılmış, oldukça hızlı ve kolay değişen duygulanım ve coşkular yaşanır. Birey kaygıdan mutluluğa sevinçten sıkıntıya kızgınlıktan taşkınlığa değişen çeşitli duygulanım ve coşku durumlarından kaynaklanan iletişim kurar. Başkasının tatlı ve yumuşak bakışı, gülümsemesi, birkaç övgü sözcüğü onu mutlu edebilirken asık bir yüz, sert bir mimik ya da jest, örseleyici bir iki sözcük onu kaygının, kızgınlığın umutsuzluğun derinliklerine sürükleyebilir. İlgi ve sevgiyle iletişim kurduğu insanlara karşı bir süre sonra kin ve nefret duyabilir. Kızıp öfkelenildiğini beğenip yüceltebilir. Bu hızlı duygu değişimleri algı, bellek, dikkat, düşünme, mantık gibi bilişsel işlevleri de olumsuz yönde etkiler. Başarı, çalışma, yaratıcılık ve verim düşer. Bu dönem ergenler için kimlik arayış dönemidir. Ergen kim olduğu, ne yapmak istediği ve yaşamına nasıl yön verebileceği sorularına cevaplar arar. Kendisine “Ben kimim?”, “Amacım nedir?”, “Ne yapabilirim?”, “Ne olmak istiyorum?”, “Nasıl davranmalıyım?”, “Ne doğru ne hatalı?” gibi sorular sorarak yeteneklerini, değer yargılarını, sosyal rollerini, düşünce ve inançlarını oluşturmaya başlar. Toplum içinde kendini aramaya ve kişilik sınırlarını belirlemeye başlar. Kim olduğunu, nelere değer vermesi gerektiğini, hayattan ne beklediğini bulmaya çalışır.

Yine bu dönemde ergen onu nasıl bir geleceğin beklediğini, hangi mesleği yapmak istediğini, istediği okula gidip gidemeyeceğini, istediği mesleğe ulaşmak için neler yapması gerektiğini düşünür. İlgi, değer ve yeteneklerini öğrenmeye çalışır. Gelecekle ilgili planlar yapmaya başlar. İstediği okula gidip

gidemeyeceği, istediği mesleği yapıp yapamayacağı ile ilgili kaygılar yaşar.

Bunlarla beraber okulundaki akademik durumunu korumak ya da iyileştirmek için çaba harcar. Arkadaşlık ergenlik dönemindeki bireyler için çok önemlidir. Birey arkadaşlık ilişkileri sayesinde sosyalleşme ihtiyacını giderebilir, kendisini anlayan ve aynı şeyleri yaşayan bireylerle iletişim kurabilir. Bunun yanında arkadaşlarının kendisi hakkında düşüncelerine de çok önem verir. Arkadaşlarının kendisi hakkında iyi düşünceler taşıması ergen için önemlidir, arkadaşları tarafından sevilme kabul edilmek için aşırı çaba gösterebilir. Bu durum bazen arkadaş çevresinin kötü olma olasılığından dolayı olumsuz sonuçlar doğurabilir. Birey kabul görmek için olmadığı biri gibi davranabilir, istemediği şeyler yapabilir. Ergenlik dönemindeki birey bir çok değişken durumla baş etmeye çalışırken ailede bu durumun etkileri çok fazla hissedilir. Bu dönemde birey çalkantılı yaşantısında değişen duygu durumları ve gelişim görevleri ile baş etmeye çalışırken ebeveynler de yeni bir durum ile karşı karşıya kalmaktadır ve bundan dolayı aile içerisinde çatışmalar ve iletişim sorunları kaçınılmaz hale gelebilir. Bu dönemin daha az hasarlı ve sağlıklı atlatılabilmesi için anne babaların bu davranışlar karşısında neler yapabileceklerini bilmelerinde yarar vardır.

ANNE BABALARA ÖNERİLER

Anne babaların ergenlik dönemi hakkında bilgi sahibi olmaları hem kendileri hem de ergenlik dönemine giren genç için çok önemlidir. Ergen davranışlarını anlamak ya da ergene rehberlik yaparak davranışlarında olumlu değişiklikler meydana getirmek ve bağımsızlık çabasında ona yardım etmek isteyen anne babaların her şeyden önce ergenin psikolojik ihtiyaçlarını dikkate almaları gerekmektedir.

Onaylanmayan bir davranışla karşılaşıldığında takınılacak tutumun tutarlı olması çok önemlidir. Anne babanın davranışlarıyla gence örnek olması gerekmektedir. Ebeveynler kendilerinin uygulamadığı davranışları çocuklarından beklememelidir.

Ergen bir hata yaptığında onu sürekli suçlamak yerine uygun ve sakin bir zamanda karşılıklı konuşma yollarını denemelidir.

Ergenler bazen büyüdüklerini kendi kendilerine kanıtlamak için bazı konu veya görüşlere karşı çıkarlar. Anne babalar çocuklarının karşıt görüşlerini hoşgörü ile karşılamalı ancak bazı kuralların yerine getirilmesinin önemli olduğunu hissettirmelidirler. Ergenler kendilerine değer vermek için beğenilip onaylanmaya ihtiyaç duyar. Aile, ergenin yaptığı iyi bir davranışı takdir ettiğini belirtmeli, davranışı onaylandığını hissettirmelidir.

Topluluk içinde istenmeyen bir davranış gösterildiği zaman ergenle yalnız kalındığında bu davranışın desteklenmediği söylenerek nedenleri tartışılmalıdır. Ergenlik dönemindeki bireylerin güçlü yanları ve olumlu özellikleri üzerinde odaklanmak gerekmektedir. Olumlu özellikler üzerinde yoğunlaşmak bu özelliklerin güçlenmesini ve gelişmesini sağlayabilir. Anne babaların ergenlik dönemindeki çocuklarıyla iyi bir iletişim kurabilmeleri için öncelikle kendi aralarındaki iletişimin sağlıklı olması gerekmektedir. Anne babalar kendi uzantıları olarak gördükleri gençlere kendi özlemlerini, beklentilerini, kaygılarını ve karmaşalarını yüklememelidir. Bir ergen kendi gücü çerçevesinde bir iş yapmak istediği zaman ilk çabaları başarısız olsa bile aile gence faaliyetini sürdürebilmesi için olanak tanınmalı ve cesaret vermelidir. Ergene yapacağı faaliyetlerde destek olunmalı başarısız hissettiği durumlarda cesaretlendirmeye yardım edilmelidir. Bunun için çocuğa evle ilgili sorumluluk verilebilir. Bunu yaparken ergene gücünün üstünde işler yüklenmemelidir.

KAYNAKÇA

- Alisinanoğlu, F. (2002). Gençlik dönemi özellikleri ve genç anne-baba iletişimi. *Eğitim ve Bilim*, 27(123), 62-63.
- Yavuzer, H. (Ed.). (2011). *Ana-Baba Okulu*. Remzi Kitabevi.
- Oskay, G. (1986). Ana-Baba Ergen İlişkilerini Geliştirici Öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 77-93.
- Bahadır, A. (2002). Ergenlik Dönemi Kişilik Gelişiminde Temel Kavramlar. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 57-65.

MENTAL RETARDASYON

Mental retardasyon; gelişim dönemlerinde ortaya çıkan, çevreye uyum ve davranışlardaki bozulma ile birlikte olan, genel zihinsel fonksiyonların ortalamanın anlamlı derecede altında olması şeklinde tanımlanabilir. Mental retardasyon zihinsel yeteneklerin yetersiz gelişimidir.

Mental Retardasyon Belirtileri Nelerdir?

Mental retardasyon ilk yıllardan itibaren düzeyine (hafif, orta, ağır) bağlı olarak farklı yoğunlukta belirtiler gösterir. Gelişim basamaklarında gecikmeler görülür. Mental retardasyon olan çocuklar, yaşlarına uygun düzeyde öğrenmeleri gereken şeyleri öğrenmekte, öğrendikten sonra hatırlamakta, dikkatlerini yaşlarına uygun düzeyde odaklamakta zorlanırlar. Sosyal yaşamda kendilerinden yaşça daha küçük çocuklarla iletişim kurmayı, oynamayı tercih ederler. Bazılarında önemli uyum ve davranış problemleri görülebilir. Başka bir deyişle bilişsel, dil, motor ve sosyal yetilerde yaşın gerisinde gelişim söz konusudur. Çocukluk döneminde fark edilen mental reterdasyon pek çok belirti ile ortaya çıkar. Hafif derecede olan grup çocuğun okul eğitimine başlamasına kadar anlaşılmayabilir. Bilişsel yetenekler gerektiren sorumluluklar üstlenen çocuk yaşıtlarına ayak uydurmakta zorlanır. İleri düzey gruplarda ise fiziksek ve nörolojik yetersizliklerle kendini çocuğun erken yaşlarında gösterir. Hafiften ileri düzey gruplara kadar zeka geriliği yaşayan bireylerdeki belirtiler şu şekildedir:

Yetersiz entelektüel işlevsellik

Mikrosefali ve hidrosefali gibi doğumsal anormallikler

İşitme kaybı ya da konuşma güçlükleri

Görme bozuklukları

Anormal şekilli kulaklar konea opasitesi, basık düzleşmiş burun gibi yüz yapısındaki anormallikler

Epileptik nöbetler ve serebral palsi

Kaslarla ilgili spastisite ve hipotoni

Ani ve istemsiz sarsılma

Uyaranlara aşırı tepki ve hareketsizlik

Dikkat süresindeki kısalma ve hiperaktivite

Öğrenme güçlükleri gibi belirtiler zeka geriliğine işaret eder. Her belirti tek başına zeka geriliği olarak tanımlanamaz. Bu nedenle uzman desteği ile teşhis konulabilir.

Mental Retardasyon Nedenleri

Doğum öncesi nedenler: Kalıtım en önemli etkidir. Ailede zekâ geriliği tanısı olan bir bireyin varlığı riski artırır. Buna ek olarak kromozomal bozukluklar (Down Sendromu gibi), metabolik bozukluklar (hipotiroidi gibi), annenin gebelikte geçirdiği enfeksiyonlar (kızamıkçık, toksoplazmosis gibi) veya diğer gebelik faktörleri (alkol ve madde kullanımı, yetersiz beslenme, plasenta sorunları gibi) zekâ geriliğine neden olabilmektedir.

Doğum sırasındaki nedenler: Erken doğum, düşük doğum kilosu, doğum travmaları (mor doğum gibi), doğum sırasında bulaşan enfeksiyonlar zekâ geriliğine neden olabilmektedir.

Doğum sonrasındaki nedenler: Travma, doğum sonrası enfeksiyonlar, uyaran eksikliği, yetersiz beslenme zekâ geriliğinin nedenleri arasında sayılmaktadır.

Mental Retardasyon Testi

Zihinsel işlevlerin düzeyini belirmemek için yaygın olarak zeka testleri kullanılmaktadır. Standart ve objektif ölçüm araçlarıdır. Günümüzde çocukların zihinsel düzeyinin belirlenmesinde yaygın olarak kullanılan, güvenilirliği ve geçerliği en yüksek ölçekler STANFORD-BİNET VE WISC-R ölçekleridir.

Mental Retardasyon Sınıflandırılması

Hafif Düzeyde Mental Retardasyon

Normale çok yakın ve zihinsel yetersizlik çok hafif olduğu için genel popülasyondan ayırt etmek zordur. Ancak genellikle daha yavaş öğrenme söz konusudur. Meslek seçimi konusunda sınırlı olabilirler. Toplumda bağımsız olarak yaşamlarını sürdürüp, çoğunluğu kendi günlük ihtiyaçlarının sorumluluğunu alabilir. Bağımsız olarak ya da minimum rehberlikle çalışabilmekte ve günlük yaşamlarını sürdürebilmektedirler.

Orta Düzeyde Mental Retardasyon

Günlük yaşamda gerekli olan basit aritmetik becerilerini kazanabilmekte, günlük ihtiyaçlarını yardımsız ya da çok az yardımla yapabilmektedirler. Basit metinleri okuyabilir, para sayabilir ve çok ayrıntılı olmayan bir alışveriş listesiyle alışveriş yapabilirler. Temel akademik becerilerle birlikte, uyumsal davranışlar, özbakım becerileri ve mesleğe yönelik hazırlığı içeren eğitim programlarına dahil edilmelidirler. Yetişkin yaşamlarında korumalı iş yerlerinde çalışabilirler.

Ağır Düzeyde Mental Retardasyon

Motor gerilik ve konuşma-dil problemleri de eşlik etmektedir. Özbakım becerilerini özel eğitimden sonra yardımsız ve gözetimle yapmayı başarabilirler. Özel eğitimle günlük günlük yaşamlarını sürdürebilecek basit motor becerileri ve iletişim becerilerini kazanabilirler. Paranın değerinin farkındadırlar ancak nasıl kullanılacağını bilmezler. Uzun ve düz yazıları okuyamazlar ancak işaretleri ve sözcükleri tanıyabilirler. Özel eğitimde temel gelişimsel becerilerin ve uyumsal davranışların geliştirilmesine odaklanılmalıdır.

İleri Derecede Ağır Düzeyde Mental Retardasyon

Temel uyumsal becerileri öğrenebilirler. Başka bozuklukların eşlik etme olasılığı oldukça yüksektir.

İşlevsellikleri oldukça düşük seviyelerdedir. İşitme problemleri, görme ya da motor becerilerde yetersizlikler ve sağlık problemleri görülebilmektedir. Tedavi Mental Retardasyon tanımlanmasının ardından, test ve ölçekler yardımıyla çocuğun zihinsel işlevlerinin düzeyi belirlenmelidir. Daha sonra çocuğun zayıf ve güçlü yönleri ile destek ihtiyacının tanımlanması ve sınıflandırılması yapılmalıdır. Psikolojik ve gelişimsel açıdan güçlü ve zayıf yönleri değerlendirilmeli, fiziksel sağlık ve yetersizliklerinin nedenleri araştırılmalıdır. Çevresel koşullar ile uyumsal davranışlar da gözlem ve aileden alınan bilgiler doğrultusunda değerlendirilmelidir. Tüm bunların ışığında çocuğa uygun bir özel eğitim programı hazırlanmalı ve aile ile birlikte uygulamaya konulmalıdır. Gerekli görüldüğünde ilaç tedavisi de uygulanmalıdır. Erken Tanının Önemi Tanı ne kadar erken konursa, özel eğitime o kadar erken başlanması ve eğitimden mümkün olan en üst düzeyde yarar sağlanması söz konusudur. Zeka geriliğine neden olan faktörlerin aydınlatılması ile tedavi edilebilir hastalıkların tedavisi, çocuğun gelişimini hızlandırır. Doğumda bu durum fark edildiğinde ise zeka geriliğinin gelişimi önlenemez. Kalıtımsal olgularda, aile içinde gerçekleşme olasılığı yüksek olan tekrarlar önlenemez.

Alınabilecek Önlemler

Anne adayının, hamilelik sırasındaki kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır.

Anne adayı, bebekte zeka geriliğine yol açabilecek faktörler konusunda bilgilendirilmelidir.

Doğum, uzman kişiler tarafından yapılmalıdır.

Bebegin aşıları ve sağlık durumu, sürekli ve düzenli bir biçimde izlenmelidir.

Zeka geriliğine neden olabilecek kazalar ve hastalıklar konusunda toplum bilgilendirilmelidir.

İleri yaştaki anne adaylarının ve akraba evliliklerinin, zeka geriliğine neden olduğu konusunda toplum bilgilendirilmelidir.

KENDİNİZ İÇİN SAĞLIĞINIZA DİKKAT EDİN

Sağlıklı kalmak vücudun çeşitli sistem ve yapıları doğal denge hâlini sürdürmek üzere sağlığı olumsuz etkileyen faktörlere karşı koymaya çalışır. Bu sistem ve yapıların yanı sıra insanın kendisinin de bilinçli bir gayret göstermesi gerekir. Sağlıklı yaşamak ve hastalıklardan korunmak basittir. Fakat bu uzun soluklu bir süreçtir.

Sağlıklı yaşamla ilgili yapılan tercihler, sonuçlarını genelde orta ve uzun vadede gösterir. (Spor yapmak, dengeli beslenmek vb.) Unutmayalım ki, sağlıklı yaşam için çabalamak zordur ama sağlıksız yaşamak ileride katlanması daha zor sonuçlar doğurur

Sağlıklı beslenmenin iki temel unsuru:

- Yeterli beslenme: Vücudun ihtiyaç duyduğu miktarda gıda tüketilmesi.
- Dengeli beslenme: Her besin grubundan yeterince tüketilmesi.

Sağlıklı beslenme tavsiyeleri

Katkı maddesi içeren yapay gıdalardan uzak durun.

Aşırı kilolu ya da aşırı zayıf değil, ideal vücut ağırlığında olun.

Ambalajlı ürünleri gözü kapalı değil, etiketlerini okuyup inceleyerek alın.

Enerji ve besin içeren yiyeceklerin her çeşidinden yeterli miktarlarda yiyin.

Abur cuburla veya sürekli aynı yiyecek içeceklerle beslenmeyin.

Herhangi bir kronik hastalığınız yoksa günde en az 2 litre su tüketmeye özen gösterin

Fastfood ve Obezite

Hamburger, gazlı içecekler, yağlı yiyecekler (patates kızartması), abur cubur ürünler (özellikle şekerleme, çikolata ve cips) tüketmek sağlığımıza zarar verir. Bu ürünler karnımızı doyurabilir fakat bu, bedenimizin ihtiyaç duyduğu gıdayı aldığımız anlamına gelmez.

Dolayısıyla vücudumuz zayıf düşer ve kolay hastalanırız. Sağlıksız beslenmenin sonucundaysa kronik hastalıklar ve kalp-damar sistemi hastalıklarının oluşma riski artar.

ÇOCUKLARIMIZIN SAĞLIĞI İÇİN

Çocuklarınızın mutlaka günde 3 öğün yemesine dikkat edin. Kahvaltı etmenin önemi konusunda çocuklarınızı bilgilendirin Sabahları çocuklarınızı kahvaltı yapmadan okula göndermeyin Yemeği çocuğunuza bir ödül olarak sunmayın. Yemeğin ödül olarak sunulması, ileriki yaşlarda stresle başa çıkmada yeme davranışını arttırma tepkisine yol açabilir. Çocuğunuzun TV, bilgisayar ya da tablet karşısında yemek yemesine izin vermeyin. Güvenli gıda Gıda kaynaklı hastalıklara sebep olan faktörlerin ortadan kaldırılması için yapılması gereken, gıdaların tüm üretim sürecini kapsayan (hazırlama, işleme, saklama) ve tüketiciye sunulmasını içeren bir güvenlik sürecidir. Kendinizin ve çocuklarınızın güvenli gıda ile buluşması için aşağıdaki konulara dikkat edebilirsiniz. Çocuğunuza gıdaların son kullanma tarihlerini kontrol etmeyi öğretebilirsiniz Sağlıklı gıda tüketiminin vücut için önemini vurgulayabilirsiniz Organik gıdalar tercih edebilirsiniz GDO'lu ürünlerden uzak durabilirsiniz.(GDO: Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar) ISO 9001 ve HACCP/ISO 22000 üretilen gıdaların tüketicilerin taleplerini karşılama ve kaliteli olma açısından yeterliliklerini ispatlayan kalite belgeleridir. Ambalajlı ürünlerin üzerinde bu iki belgenin logosunu arayabilirsiniz Açıkta satılan yiyecekleri almamaya gayret edin.

KAYNAKÇA

<https://tbm.org.tr/>

Teknoloji Bağımlılığı

Nedir?

Teknoloji bağımlılığı, teknolojiyi kullanmada ve onunla ilişkide kişinin iradesini kaybetmesi, kendini denetleyememesi ve onsuz bir yaşam sürememeye başlaması hâlidir. Örneğin bir çocuk;

Devamlı bilgisayar oyunu oynamak istiyorsa,

Oyun oynamadığı zamanlarda aklı hep oyunlarında kalıyorsa,

Bilgisayar oyunları yüzünden uykusuz kalıyorsa,

Derslerine çalışmıyor ve başarısı düşüyorsa,

Bilgisayar, tablet vb.

başındayken zamanın nasıl geçtiğini fark etmiyorsa,

Arkadaşlarından uzak kalıyorsa ve ailesiyle arası bozuluyorsa,

Yemeklerini bile bilgisayar, tablet vb. başında yemek istiyorsa, ... o bir teknoloji

bağımlısıdır.

Merak Ediyorum

Merak güzel bir duygudur. İnsan hayatında pek çok güzel şeyi merak yoluyla keşfeder. Ancak bazen arkadaşlarınızda gördüğünüz bir tablet ya da bilgisayar oyununu merak edip araştırırken, kendinizi aşırı derecede oyun oynarken bulabilirsiniz. Arkadaşlarım Oynuyor Arkadaşlarınızdan etkilenebilirsiniz. Sırf onlarla aynı şeyleri yapmak için aynı tablet ve bilgisayar oyunlarını oynamak, aynı dizileri seyretmek isteyebilirsiniz. Bu şekilde başlayan bilgisayar ve tablet oyunları bir süre sonra bağımlılığa dönüşebilir. Canım Sıkılıyor Boş zamanınızı faydalı uğraşlarla değerlendiremediğinizde bilgisayara yönelebilirsiniz. Bazen canınız sıkılır. Can sıkıntınızı bilgisayarda oyun oynayarak gidermek istersiniz. Zamanla bu alışkanlığınız bağımlılığa dönüşebilir.

Belirtileri Neler Olabilir?

Teknoloji başında harcanan vaktin giderek artması

Ruhsal, sosyal, adli ya da bedensel bir sorun oluşturmalarına rağmen teknolojinin kullanılmaya devam edilmesi

Teknolojiden uzak kalınca huzursuzluk, uykusuzluk, öfke gibi yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması

Planlanandan daha fazla teknoloji karşısında kalınması

Zamanın büyük çoğunluğunun fiilen ya da zihnen teknolojiyle geçirilmesi

Teknoloji başında geçirilen vakitle ilgili kontrolün kaybedilmesi

Teknolojinin, sorumlulukların (iş, okul, aile, bireysel temizlik gibi) yerine getirilmesini engellemesi

Sebepleri Neler Olabilir?

Kontrolsüz ve ölçüsüz kullanımın ne olduğuna dair bilgi eksikliği

Bağımlılığın sonuçlarını bilmemek veya önemsememek

Merak duygusunu kontrol edememek

Bağımlı arkadaş çevresinin içerisinde bulunmak

Can sıkıntısı ve yapacak daha iyi bir şey bulamamak

Dışlanma korkusuyla arkadaşlarının her istediğini kabul etmek

Sosyal ilişki kuramamak ya da kurarken güçlük çekmek

Problemleri nasıl çözeceğini bilmemek ve sorunları çözmek yerine teknolojiye yönelmek

Gerçek dünyada başarılamayan şeyleri sanal dünyada elde etmeye çalışmak

Kimler Risk Altında?

Spordan uzak duran ve hareketsiz yaşamı tercih edenler

Olumsuz ve bağımlı arkadaş çevresi bulunanlar

Ders başarısı sürekli düşük olan ya da okul dışı faaliyetlere karşı isteksiz olanlar

Arkadaş edinme, iletişim kurma ve iletişimi devam ettirme becerileri az olanlar

Aile içi çatışmalar yaşayan, sağlıklı iletişimi olmayan aile üyeleri

Hayatlarında kaliteli vakit geçirebileceği aktiviteler bulunmayanlar

Sosyal ilişkilerinde kendini ifade etmekte güçlük yaşayanlar

Aileleri, teknolojiyi olumsuz ve bilinçsiz kullanan bireyler

Adım Adım Teknoloji Bağımlılığı Deneysel Kullanım:

Merak Kişi herhangi bir şekilde bir site, bir oyun, bir uygulama veya benzer bir teknoloji ürününden haberdar olur, onu merak eder ve dener.

Sosyal Kullanım:

Grupla Olmak Kişinin belli bir teknolojik ürünü devamlı

ve düzenli olarak kullanan bir çevresi vardır. O çevreye girmek veya grup içinde kalmak üzere kendisi de kullanır. Grubun gündemine dâhil olur, dışında kalmaktan kurtulur.

Operasyonel Kullanım: Belli Bir Amaç Gütmek Kişi zevk almak, problemlerden kaçmak, boş zaman doldurmak, can sıkıntısından kurtulmak, insanlardan uzak kalmak gibi amaçlarla

bir teknolojik ürünü kullanmaya başlar ve kullanmaya devam eder. Bağımlı Kullanım:

Sorunun Ağına Takılıp Kalmak Kişinin artık kullanmak için herhangi bir sebebe ihtiyacı yoktur, bütün zamanını ve eylemlerini sırf bağlandığı teknoloji ürününe göre belirler ve o ürüne ayırır.

Bağımlılıktan Korunmak İçin Öneriler

Yavaş yavaş ama kararlı olarak azaltın.

Oyunun yerini doldurun (Spor, hobi, vb)

Düşünün! Sanal ortamdaki başarı ve saygınlık mı daha değerli, gerçek hayattaki mi?

Zararlarını, sizden aldıklarını değerlendirin. Gerekirse uzman yardımını alın

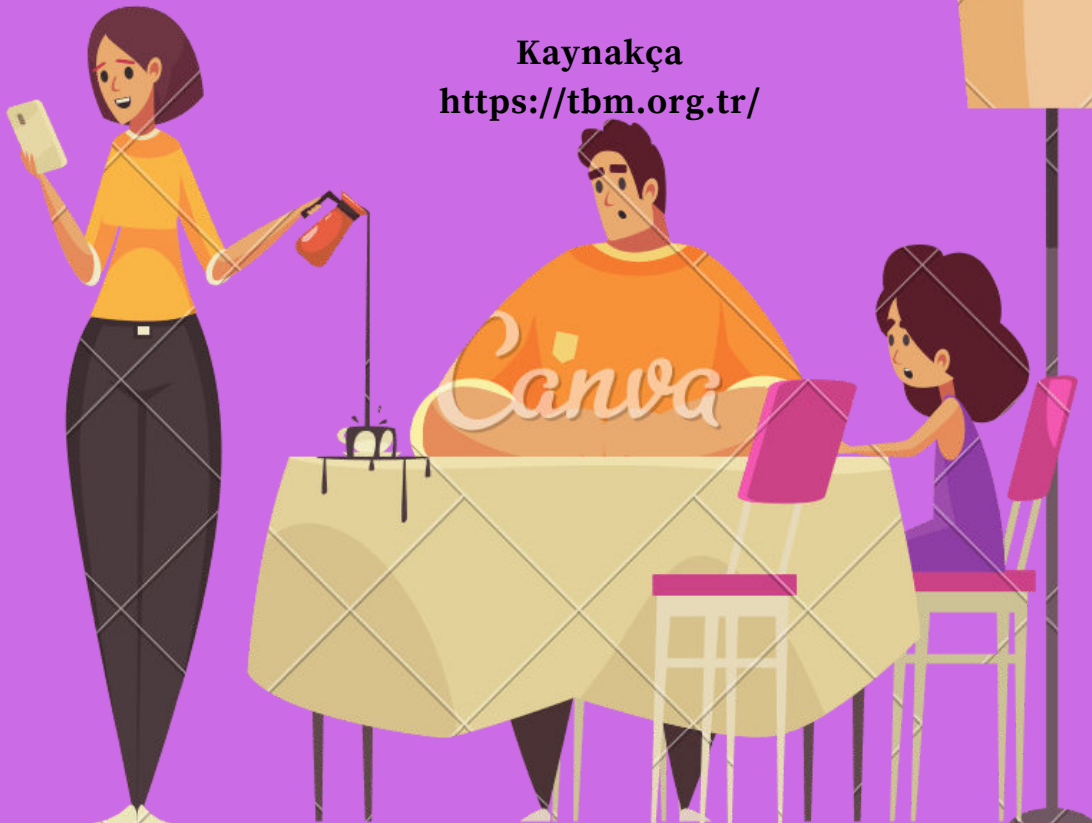
Çocuklar İçin Ekran başında geçirdiğiniz süreyi azaltın.

Teknoloji kullanımınızı sınırlayın. Böylece kendinize sınır çizmiş olursunuz. Mesela akşam oyun oynamak yerine ailenizle birlikte vakit geçirebilirsiniz. Teknolojiden yararlanma ve kendinizle teknoloji kullanımınız arasında sınır koyma

konusunda ailenizden yardım isteyin. Böylece büyüklerinizin tecrübelerinden yararlanmış olursunuz. Ailenizle ve öğretmenlerinizle bu konuda konuşarak size en uygun süreyi belirleyin. Zaten sınırlı zamanlarda yaptığınız teknolojiyle ilişkili işlerinizin ve çalışmalarınızın hemen ardına bir arkadaş buluşması veya zorunlu bir iş planlayın. Böylece ölçüyü kaçırmazsınız. Teknoloji kullanımıyla ilgili kendinize hedefler belirleyin. Böylece amaçsız ve boşu boşuna bir kullanıma kendinizi kaptırmamış olursunuz. Günde ne kadar teknoloji vs. kullanacağınızı aile ve öğretmenlerinize sorarak belirleyin. Belirlediğiniz süreye mutlaka uyun. Odanıza, evin çeşitli yerlerine, bilgisayar ekranının yanı başına teknoloji bağımlılığının size neler kaybettireceğini hatırlatan sözler ve görseller asın. Böylece zararlarını sürekli hatırlar ve dikkatli kullanırsınız. Arkadaşlarınızla oyun oynamaya ve spora vakit ayırın. Böylece bilgisayar başında olduğu gibi hareketsiz kalmazsınız. Sanal değil gerçek bir arkadaş çevresinde bulunarak aktiviteler oluşturun, yeni arkadaşlıklar edinin. Böylece gerçek hayatla bağlantınız daha güçlü olur. Yapmak istediklerinizi listeleyin, listenizdekilerinden birini yaptıktan sonra listenizin en sonuna yeni bir isteğinizi yazın. Böylece hayatınızda teknoloji dışında da önem verdiğiniz şeyler olduğunu sürekli hatırlarsınız.

Kaynakça

<https://tbm.org.tr/>

Değerli okuyucularımız **Kayapınar Rehberlik ve Araştırma Merkezi** olarak bünyemizde bulunan okullarda çalışan rehberlik öğretmenlerine yönelik “Akademik Başarının Arttırılması” başlıklı ilk atölye çalışmalarımızı gerçekleştirdik. Çalışmaya katkı sunan kıymetli meslektaşlarımız Zeynep Bilge GÖÇER, Atilla Can ŞİMŞEK, Remzi YAZĞILI Şevket PALA, Yakup BERENT ve Eylem KARA’ya çok teşekkür ederiz.

KARDEŞ KISKANÇLIĞINA YÖNELİK İPUÇLARI

Kardeşler arasındaki kıskançlık çeşitli şekillerde görülebilir.

Belki yeni bebeğin dikkatini çeken yepyeni bir büyük kardeşin çok normal kıskançlığıyla uğraşıyorsunuz. Ya da belki de ağabeyinin yaptığı her şeyi yapamayacak diye kıskanan hüsrana uğramış küçük bir kardeşle mücadele ediyorsunuz. Her iki durumda da, kıskançlıktan kaynaklanabilecek öfke nöbetlerini azaltmak için uygulayabileceğiniz taktikler var. Kardeşler arasındaki kıskançlığı azaltmak ve aralarında sağlıklı bir ilişki geliştirmek için adımlar atabilirsiniz.

İlk Doğan Çocuğunuzun Yeni Bir Bebeğe Uyum Sağlamasına Nasıl Yardımcı Olabilirsiniz? İlk doğan çocuğunuz evin bebeği olmaya alışkındır, bu nedenle tüm dikkatinizi çalıyormuş gibi görünen küçük çocuğu kıskanması şaşırtıcı olmamalıdır. “Sana yardım edemem, bebeği besliyorum” veya “Parka gidemeyiz, bebeğin uyku zamanı” gibi şeyler söyleyerek bebeği suçlamak, çocuğunuzun kırgınlığını körükleyecektir. Bebeği hedef göstermek yerine, hayır demenin alternatif yollarını bulun: “Öğle yemeğinden sonra gideceğiz” veya “Size beş dakika sonra yardım edeceğim.” gibi.. Daha büyük bir çocuğun sevildiğini ve önemli olduğunu hissetmesini sağlamak da önemlidir, bu nedenle onu iyi bir şey yaparken yakaladığınızda, özellikle de yeni bebekle ilgili olduğunda, onu bol bol övün. Bebeğe nazikçe sarılır veya öpücük verirse, onun ne kadar iyi bir ağabey olduğu konusunda geri bildirim verin. Bebekle ilgili olmayan güzel sözler de söyleyin.

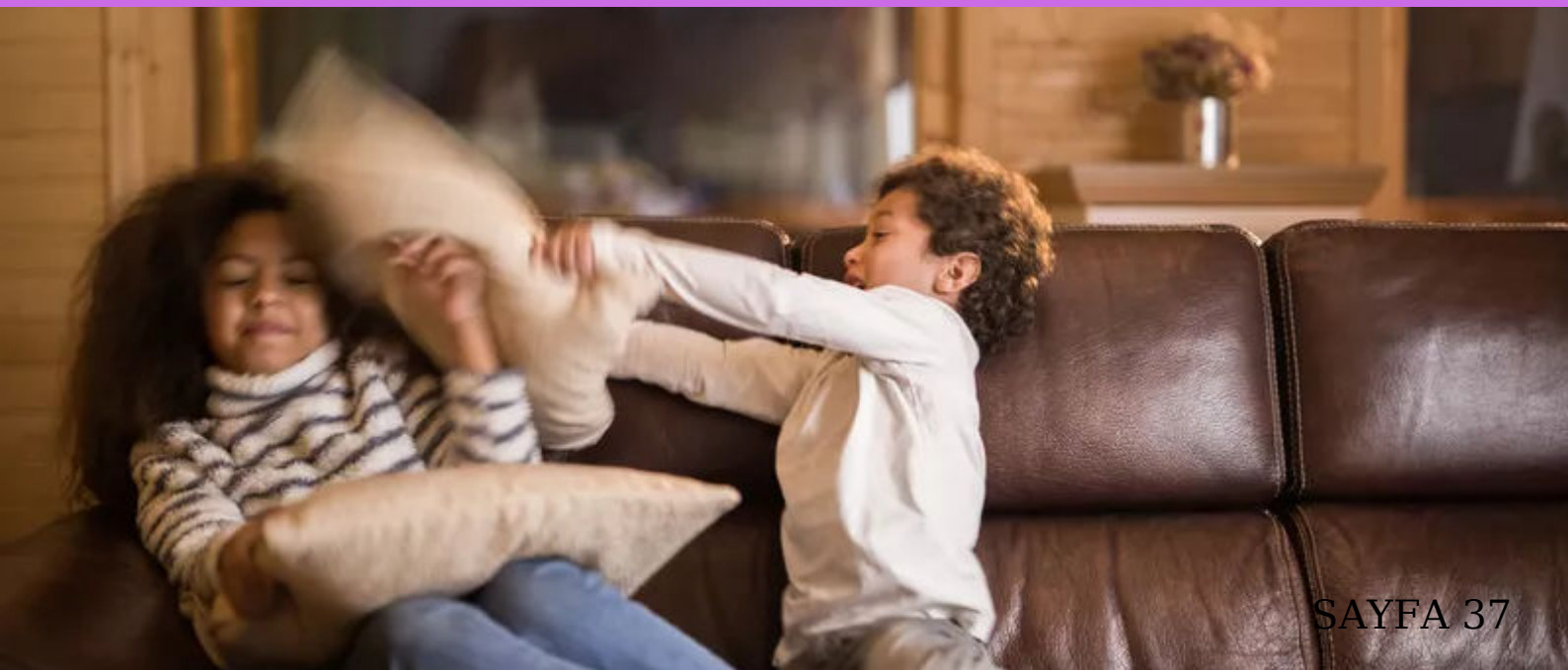
Örneğin birkaç kez “Seni seviyorum” demek veya akşamları yatmadan önce fazladan bir hikaye veya şarkı eklemek için zaman ayırmak iyi bir alternatif olabilir Büyük Çocuğunuz Yeni Bebeği Kıskanıyor mu?

Çocuklukta Kardeş Rekabetini Azaltmak İçin İpuçları

Çocuklarınız büyüdükçe işler daha da zorlaşır, çünkü hepsinde kıskançlıkla mücadele etmek zorunda kalırsınız. Gerginliği azaltmak için şunları yapabilirsiniz:

- Sorumluluğu eşit olarak bölün. Bir çocuk zorba, diğeri mağdur rolündeyken (gerçi bir dahaki sefere roller muhtemelen değişecektir), sadece bir çocuğu suçlamayın. İçlerinden biri "başlatmış" olsa bile, "mağdur"un davet edildiği her tartışmaya ve gerginliğe katılmak zorunda olmadığını açıkça belirtin. • Kıskançlık duygularını küçümsemeyin. Bir çocuk diğerine karşı kıskançlık eğilimi gösteriyorsa aşırı tepki vermeyin. Duygularını kabul edin –"Bazen kıskanç hissetmek normaldir"- ve ardından, "Sen de pek çok harika şey yapıyorsun. Parka yürümek ister misin?" gibi.. Karşılaştırmadan kaçının. Bir çocuk muhtemelen matematikte diğerinden daha iyi olacaktır. Büyük çocuk muhtemelen her zaman küçük çocuktan daha hızlı koşabilecektir (bir noktaya kadar). Yetenek veya davranışları karşılaştırmaktan kaçının. Çocuğunuzdan, yazma becerilerini geliştirip geliştirmediğine veya oyunda geçen yıla göre daha fazla gol atıp atmadığına bakmak gibi önceki yetenekleriyle kendisini karşılaştırmasını isteyin.
- Negatif takma adlardan kaçının. En büyük çocuğunuza "kısa boylu" ve en küçük çocuğunuza "şapşal" demek eğlenceli ve oyun gibi görünüyor, ancak çocuklarınızı etiketlemek genellikle kardeşler arasında küskünlük ve nihayetinde kıskançlık yaratabilir.
- Bire bir zaman planlayın. Bir ebeveynin bir çocuğu diğerinden daha çok sevdiğini düşünmek küskünlük yaratır. Her bir çocuğa sadece ikiniz için biraz zaman ayırmak için programınızda yer açın. Abartılı olmak zorunda değil - küçük olan uyurken büyükle birlikte koltuğa kıvrılıp kitap okuyabilir veya büyük çocuk okuldayken okul öncesi çocukla bir film izleyebilirsiniz. Sadece her çocuğun kalbinizde özel bir yeri olduğunu bildiğinden emin olun.

Kaynak: <https://www.verywellfamily.com/how-to-reduce-jealousy-between-siblings-1094990>

Çocuklarda Problem Çözme Becerileri

Problem, hayatın doğal unsurlarından biridir. Ebeveynler, öğretmenler ve diğer yetişkinler sorunları olduğunda ya da karar verirken her zaman çocukların yanında olamazlar. Bu yüzden, yaşamın ilk yıllarından itibaren çocukların kendi sorunlarını çözebilme yetlerini kazanabilmesi çok önemlidir. Böylece çocuklar ilerleyen yaşlarda kaygı yaratan durumlar ile daha rahat başa çıkabilir ve daha sağlıklı kararlar alabilir. Problem çözme, belli bir durum çerçevesinde düşünebilme, ne yapılacağına ve nasıl yapılacağına karar verebilme, eldeki imkânları kullanabilme ve bu yolla çözüme ulaşmaktır.

Daha geniş tanımla problem çözme, problemin tanımlanması, probleme ve çözümüne ilişkin bilgilerin toplanması, en uygun çözüm yolunun uygulamaya konulması ve sonucun değerlendirilmesidir.

Problemlerin çözümü için bireyin bazı becerilere sahip olması gerekir. Bu becerilerden en önemlileri eleştirel düşünme, planlama ve organize etme, gözden geçirme ve değerlendirmedir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda, 4 yaştan itibaren çocukların uygun bir eğitimle problem çözücü düşünme biçimini kazanabileceği belirlenmektedir. Tabii bu eğitimin verilmesinde anne baba tutumlarının çok önemli olduğunu unutulmamalıdır. Çocuğun ilk çözümü uyguladığında istediği sonucu elde edemezse diğer çözümleri düşünmesi, denemesi, denemekten vazgeçmemesi ve çözüme kadar motivasyonunu kaybetmemesi için onu cesaretlendirmek çok önemlidir.

"Başınızdaki geçener hep hoş şeyler olursa, cesur bir insan olamazsınız." Mary Tyler Moore

Çocuğunuz bir sorun ile karşılaştığında, sorunu onun için çözmek yerine:

Çocuğunuzun bir sorun anında mutlaka dinleyin ve onun ihtiyaçlarını, isteklerini anlamaya çalışın

- Çocuğunuza onu anladığınızı belirtin, onun düşüncelerini özetleyerek doğru anlayıp anlamadığınızı ona gösterin. Çocuğunuzun duygularını isimlendirebilir, durumu daha net- sade bir şekilde toparlayabilirsiniz.
- Problem hakkında kendi düşüncelerinizi çocuğunuza belirtin
- Çocuğunuzla beraber beyin fırtınası yaparak çözümler bulmaya çalışın
- Birlikte bulduğunuz tüm fikirleri not edin (gerçekçi olmayanları bile)
- Çocuğunuzla birlikte listenizi gözden geçirin ve en uygun çözümü bulun.

Ergenler, ergenlik döneminde bir yandan büyüme, olgunlaşma, değişme ve gelişme için yeni fırsat ve yaşantılar kazanırken diğer yandan akademik, kişisel ve sosyal problemlerle karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu dönemde bireylerin karşılaşmış oldukları problemlerin üstesinden gelebilmeleri ve problemleri etkili bir şekilde çözebilmeleri için problem çözme becerisi oldukça önemlidir.

Bireylerin problem çözme yeteneklerinin gelişmesini sağlayan beceri ve alışkanlıkların kazanılmasında, ailenin önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir. Yapılan araştırmalar, aşırı koruyucu, baskıcı ve disiplinli ebeveyn tutumlarının çocuklarda problem çözme becerilerinin gelişmesini engellediğini, demokratik ebeveyn tutumlarının ise çocuklarda problem çözme becerilerini geliştirdiğini göstermiştir. Çocuğun yaşı ilerledikçe anne babalar her ne kadar arka plana çekilip çocuğun kendi sorununa kendi çözümlerini getirmesi gerektiğine karar verseler de, ona destek olmak gibi çok önemli bir rolleri olduğunu unutmamalıdır. Çocukların veya ergenlerin seçtiği çözümlerin doğal sonuçlarıyla karşılaşmalarına fırsat tanınması, olumlu olan yanında olumsuz sonuçları da görmeleri onları olgunlaştıracak, sorunlara çözüm üretme becerisine sahip, öz güvenli ve yılmaz bireyler olmalarına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA: <http://cocuklarinergelisi.com/2014/06/20/cocugunuzun-problem-cozme-becerisini-nasil-guclendirebilirsiniz/>

http://www.odugvo.k12.tr/media/96930/problem_cozme.pdf

http://kizlarinergelisi.meb.gov.tr/files/img/modul_6_karar_verme_becerisi-final.pdf

Okul Öncesi Uygulama Etkinlikleri

Psikolojik Danışman Aysun UZDU

Son yıllarda okul öncesi eğitim ülkemizde önem kazanmaya ve okul öncesi eğitim kurumları yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu dönem, çocukların akademik, bilişsel ve duygusal gelişimlerinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır.

Okul öncesi dönemde uygulanabilecek etkinlikleri bir araya getirerek, hem evde çocuğunuzla kolayca yapabilmeye, hem de okulda uygulanabilmenize olanak sağladık. Çocukların bilişsel gelişimlerine ve duygusal gelişimlerine katkı sağlayacak birer etkinlik derledik.

Boylarımızı Ölçüyoruz

Materyaller :

Ayak izi ve hayvan görselleri (fil, ayı, tavşan, kedi) görsellerin konulacağı kutu, çocukların boy uzunluklarının yazılacağı tablo, ip,

Sözcük ve Kavramlar: Ayak izi, parkur

Boyut: Büyük-küçük, uzun-kısa.

Öğrenme Süreci : Çocuklar sınıfa gelmeden önce öğretmen yerlere çeşitli hayvanlara (fil, ayı, tavşan, kedi) ait ayak izleri yapıştırır ve uygun görülen bir yere parkur yerleştirir. Parkurun sonuna içerisinde ayak izleri ve ait oldukları hayvanların görselleri olan bir kutu gizlenir. Çocuklar sınıfa geldiğinde dikkatleri yerdaki ayak izlerine çekilir. “Bu ayak izleri kimlere ait olabilir?”, “Sınıfımıza nasıl gelmiş olabilirler?” soruları sorulur ve çocukların tahminleri dinlenir. Öğretmen çocuklara “Sınıfımıza kimin geldiğini bulmak için birer dedektif olmaya ne dersiniz?” der ve her çocuğa birer büyüteç vererek sınıfı ve ayak izlerini incelemeleri istenir. Bu süreç boyunca çocuklara “Parmak ucunda yürüyerek sınıfımızı inceleyelim.”, “Şimdi çok yavaş hareket edelim.” gibi yönergeler verilir. Daha sonra parkurun olduğu yere geçilir. Ayak izleri parkur boyunca devam etmektedir. Çocuklar parkurda daha önceden gerilen ipin altından slayınarak geçip göle gelirler. Göldeki taşlardan çift ayak zıplayarak geçip parkuru tamamlarlar. Parkurun sonundaki ayak izleri kutunun gizlendiği yeri işaret etmektedir.

Kutu açılır. İçerisindeki ayak izleri ve ait oldukları hayvanların görselleri incelenir. Hangi hayvanın ayağının daha büyük hangisinin daha küçük olduğu karşılaştırılır ve ayak izleri büyükten küçüğe doğru sıralanır. Hayvanlar kutunun içine sınıflı neden ziyaret ettiklerini açıklayan bir mektup bırakmışlardır. Parkur görseli etkinlik sonunda yer almaktadır. Mektupta hayvanların çocukların boylarını merak ettikleri ve onlardan boylarını kendi ayak izleri ile ölçüp bir grafik hazırlayıp kendilerine yollamalarını istedikleri yazılır. Her çocuk sıra ile kendine bir ayak izi seçer ve yere yatar. Diğer çocuklar yere yatan çocuğun boyunu seçtiği ayak izi ile ölçüp bir boy tablosu oluştururlar. Hazırlanan tablo hayvanlara yollanmak için kutuya konular ve etkinlik sonlandırılır.

FARKLILIKLARIMIZLA BÜTÜNÜZ

Materyaller: Ayakkabı kutusu büyüklüğünde bir kutu, 4 tane birbirinden farklı zarf Çalışma Yaprağı-1 Çalışma Yaprağı-2
Zarfların her birine 1 ile 4 arası bir numara verilir. 2. Çalışma Yaprağı-1’de verilen 4 mektup ayrı ayrı kesilir ve mektup numarası ile aynı numaradaki zarfın içine yerleştirilir. Zarflar kutu içine konular ve paketlenir (Kargo paketi de olabilir, kurdele ile de bağlanabilir.) 3. Çalışma Yaprağı-2 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.

Araç-Gereçler: 1. Ayakkabı kutusu büyüklüğünde bir kutu 2. 4 tane birbirinden farklı zarf 3. Çalışma Yaprağı-1 4. Çalışma Yaprağı-2
1. Çocuklar U düzeni şeklinde oturulur. 2. Uygulayıcı tarafından elindeki kutuya dikkat çekilerek aşağıdaki açıklama yapılır: “Çocuklar bugün siz gelmeden önce kapımızın önüne bir paket bırakılmıştı. Paketi aldım ama açmak için sizi bekledim. Ben çok merak ediyorum ve çok heyecanlıyım. Hep beraber açalım mı? Öğretmen paketi açar ve en üstte üzerinde 1 yazan bir mektup bulur. İçindeki mektup okunur. Uygulayıcı öğrencilere döner :”Ne dersiniz çocuklar oynayalım mı?” 3. Üzerinde 2 yazan zarf açılır ve 2.mektup okunur. 4. Uygulayıcı tarafından oyun kurallarına uygun bir şekilde oynatılır. Üçüncü zarf için çocuklardan yerlerine oturmaları istenir. Üzerinde 3 yazan zarf da çıkarılır ve 3. mektup okunur ve mektupta belirtildiği şekliyle etkinlik sürdürülür. 5. Etkinlik bitince uygulayıcı 4. zarfı gösterilerek “Çocuklar 4 zarfınızı da merak ediyor musunuz? Hadi bir an önce masadaki boyalarımızı toplayıp 4. zarfınızı açalım.”denir ve 4. mektup okunur.

6. Mektepteki sorular gönüllü öğrenciler tarafından cevaplandıktan sonra aşağıdaki açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

Süreç (Uygulama Basamakları): 75 "Sizin de gördüğünüz gibi bütün insanlar farklıdır. Bazıları uzun boylu bazıları kısa boylu; bazıları zayıf, bazıları kilolu; bazıları gözlüklü, bazıları gözlüksüz; bazıları uzun saçlı, bazıları kısa saçlı; bazılarının gözü mavimsi, bazılarının siyah, bazılarının kahverengi ve bazılarının da yeşildir; bazı insanların saçları siyah renkli bazı insanların saçları sarı renkli; bazılarının saçları kıvrık, bazılarının da düzdür. Bu farklılıklar bizi rengarenk çiçeklerin olduğu bahçelere, birbirinden farklı ağaçların olduğu ormanlara benzetir. Ve biz böyle bir bütün olabiliriz."

ÇALIŞMA YAPRAĞI 1

1. MEKTUP: Merhaba öğretmenim, biz çok uzak bir okuldan arkadaşlarınıza sürpriz yapmak için bu kutuyu hazırladık.

Arkadaşlarımızla uzaktan bir oyun oynamak istiyoruz. Bu kutunun içinde üzerinde sayılar yazan farklı renklerde ve büyüklüklerde zarflar ve bu zarfların içi de de bazı görevler var. Sizin bu görevleri okumanızı ve arkadaşlarımızın da bu görevleri yerlerine getirmelerini istiyoruz. Siz ve arkadaşlarımız bizimle oynamak isterseniz, kutunun içi deki zarfları sırayla çıkarabilirsiniz.

2. MEKTUP: Merhaba arkadaşlar, oyunumuza hoş geldiniz. Hepinize iyi eğlenceler diliyoruz. Biliyorsunuz hepimiz birbirimizden farklıyız. Kimse kimseye benzemiyor. Biz de sizin nasıl görüldüğünüzü merak ettik. O yüzden önce bir ayna oyunu hazırladık. İlk göreviniz, bu oyuna oynamak. 2 gruba ayrılın. Belki öğretmeninizden bu konuda yardım isteyebilirsiniz. 1.grup ayna olacak diğerleri insan... Her çocuk birer ayna ile eşleşerek aynanın karşısına geçecek ve "Ayna ayna söyle bana, nasılım ben?" diye soru soracak. Aynalar sizin boyunuzu, saçınızın rengini, saçınızın şeklini, saçınızın boyunu, gözlerinizin rengini, kilomuzu, varsa eğer gözlüklerinizdi ya da kullandığımız başka özel bir aracımsa varsa onları size anlatacak. Daha sonra görevler değişecek. Ayna olanlar insan, insan olanlar ayna olacak. Ve onlar da aynı soruyu soracak. Bu sefer ayna olanlara aynı konularda bilgi verecek. Hadi bakalım iyi eğlenceler. Unutmadan söyleyelim. Bu görevi tamamlamadan 3. Zarfı açamaycasınız.

3. MEKTUP: Merhaba arkadaşlar, ilk görevi başarıyla yerine getirdiğinizi düşünüyoruz. Tebrik ederiz. Umarım beğenip eğlenmişsinizdir. Şimdi sıra 2. görevde... Bu görevi de çok seveceğinizi düşünüyoruz. Öğretmeninizden yardım isteyerek yeni bir grup oluşturmalsınız. Öğretmeniniz sizi ikiye bölerek gruplara ayıracak, iki arkadaş karşılıklı oturarak birbirinizin resmini çizeceksiniz. Ama bu resim çalışmasında arkadaşınızın boyuna, kilosuna, göz rengine, saç rengine, saçının uzunluğuna/kısalığına dikkat ederek resimlerinizi çizmenizi istiyoruz. Hepinizin bu konuda çok başarılı olacağına inanıyoruz. İyi eğlenceler.

4. MEKTUP Merhaba arkadaşlar, 3 görevinizi de başarıyla tamamladığınızı düşünüyoruz. Tebrikler. Bu son görevi daha kolay yapacağınızı biliyoruz. Göreviniz şöyle: Çizdiğiniz resimleri, öğretmeninizden de yardım isteyerek, sınıf panosuna asın. Ardından öğretmeniniz aşağıda ki soruları okuyacak ve bu soruları anlamada tartışarak düşünün ve sonra da parmak kaldırarak cevaplayın. Kolay gelsin

1. Arkadaşlarınız ile aranızdaki farkların neler olduğunu düşünüyorsunuz? 2. Hepiniz birbirinize benzeseydiniz neler yaşadınız? 3. Birbirinizden farklı olmanın sınıflınıza ve bizlere katkısı nelerdir?

ÇALIŞMA YAPRAĞI 2

Sevgili anne babalar, buğün sınıfımızda farklılıklarımızla bütünün aklı çalışmamızı yaptık. Çocukların bireysel farklılıklarımıza doğal oldukları farklılıkları, birbirlerini oldukları gibi kabul etmeyi öğrenmeleri için okuldaki etkinlikleri evde sizler tarafından da desteklenmesi gerekir. Aşağıdaki kutuya çocuğunuzla beraber aile bireylerinizi, bireysel farklılıkları üzerinden darsak şekilde resmetmenizi istiyoruz. Boyunuz, kilonuz, saçınız, görünür yanıtığınızın bir aile resmini beraber yapıp okula göndermenizi rica ediyoruz.

**BÜTÜN FARKLILIKLARIYLA İŞTE BENİM
AILEM**

ÖĞRENME STİLLERİ

Eğitim sistemi içerisinde öğrencilerin nasıl düşündükleri ve öğrendikleri, tartışılan konular arasında yer almaktadır. Öğrenmenin birçok tanımı olmakla birlikte en geniş anlamda öğrenme; deneyimler, eğitim ve öğretim sonucu davranışta meydana gelen kalıcı değişiklik olarak tanımlanabilir. Öğrenme zihinsel becerisine sahip her birey, öğrenme yeteneğine de sahiptir. Her çocuk öğrenir fakat her çocuğun aynı şekilde öğrenmesini beklemek yanlıştır. Eskilerin tabiriyle her yiğidin yoğurt yiyişi farklıdır. Öğrenme bazı bireylerde hızlı ve kolay gerçekleşirken, bazılarında ise daha yavaş gerçekleşmektedir. Eğitim ortamlarında farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilere yapılabilecek en büyük haksızlıklardan biri, tek düze bir öğretim gerçekleştirmektir. Bu noktadan hareketle; bir eğitimci olarak eğitimin kalitesini artırmak veya bir birey olarak akademik başarıyı üst seviyelere çıkarmak istiyorsak, öğrenmeye başlamadan önce öğrenme stillerini bilmemiz gerekir.

“Öğrenme stilleri” kavramı ilk kez 1960’lı yıllarda ABD’de tartışılmaya başlandı. Bu kavramı ilk ortaya atan St. John’s Üniversitesi Eğitim Yönetimi Bölümü Başkanı Prof. Dr. Rita Dunn oldu. Dunn, öğrenme stillerini şu şekilde tanımlıyor: “Öğrenme stilleri her bir öğrencinin yeni ve zor bilgiyi öğrenmeye hazırlanırken, öğrenirken ve hatırlarken farklı ve kendilerine özgü yollar kullanmasıdır.” Her kişi bir parmak izi gibi kendi öğrenme stiline sahiptir. Bireylerin kendi öğrenme stillerini bilmeleri, öğrenme tercihleri ve öğrenme sürecindeki kuvvetli yönlerinin farkına varmalarını ve bu yönlerini geliştirecek çalışmalar yapmalarını sağlar. Öğrenme stillerini görsel, işitsel ve kinestetik/dokunsal diyebileceğimiz üç ana başlıkta toplayabiliriz.

Görsel Öğrenme Stili

Görseller, özel yaşamlarında genellikle düzenli ve titizdir. Karışıklık ve dağınıklıktan rahatsız olurlar. Dağınık bir masada çalışamazlar, önce masayı kendilerine göre düzenlerler, daha sonra çalışmaya başlarlar. Defterlerinin köşeleri kıvrılmaz, kıvrılırsa da ataş takarak bu kıvrılmayı önlemek için gayret gösterirler. Düz anlatım dediğimiz öğretim yönteminden yeterince yararlanamazlar. Dersi tam olarak anlamaları için harita, poster, şema, grafik gibi görsel araçlardan faydalanmaları gerekir. Öğrendikleri konuları gözlerinin önüne getirerek hatırlamaya çalışırlar.

2. İşitsel Öğrenme Stili

İşitseller, küçük yaşlarda kendi kendilerine konuşurlar. Ders çalışmak için sessizlik gereklidir kuralı herkes için geçerli değildir. İşitseller ses ve müziğe duyarlıdır, hatta sessizlik onlar için dikkat dağıtıcı olabilir. Sohbet etmeyi, birileri ile çalışmayı severler. Genellikle ahenkli ve güzel konuşurlar. Yabancı dil öğreniminde başarılı olurlar. Daha çok konuşarak, tartışarak öğrenirler. Bilgi alırken dinlemeyi, okumaya tercih ederler. Olay ve kavramları birinin anlatması ile daha iyi anlarlar.

3. Kinestetik/Dokunsal Öğrenme Stili

Dokunsallar oldukça hareketli olur. Gördüğü şeylere dokunmayı sever, koleksiyona meraklıdır, hızlı konuşur ve düşüncelerini ifade ederken ellerini kullanırlar. Yönünü bulmakta uzmandır, sporda iyidir, aletleri parçalayıp tekrar birleştirmeyi ve genellikle ayakta çalışmayı sever. Sınıfta yerlerinde duramazlar.. Tahtayı silmek, pencereyi açmak, kapıyı örtmek, tebeşir getirmek hep onların görevi olsun isterler. Uzun müddet oturmaya zorlanırlarsa derste ne olup bittiğini de anlamaz hale gelebilirler. Anlatım ya da görsel malzeme dokunsal öğrencinin öğrenmesine büyük ölçüde katkı sağlamaz. Öğrenebilmeleri için mutlaka ellerini kullanacakları, yaparak-yaşayarak öğrenme dediğimiz öğrenme tekniklerinin uygulanması gerekir.

Öğrenme stilleri, bireyin doğuştan sahip olduğu ve onun başarısını etkileyen karakteristik özelliğidir. Öğrenmeyi öğrenmenin temel basamaklarından biri olan öğrenme stillerini, tüm toplumun bilmesi gerekmektedir. Her insanın bu stillerden yalnız birine sahip olması gerekmez. Öğrenme staliniz, aynı kan grubunuz gibi doğuştan var olan ve sizin yaşamınıza çok derin etkileri olan özelliğinizdir. Kendi öğrenme stilinizi keşfedebilmeniz için aşağıdaki testi uygulayabilirsiniz.

KAYNAKÇA:

[HTTPS://WWW.BURSAŞİMYAKOLEJİ.COM/OGRENME-STİLLERİ/](https://www.bursasimyakoleji.com/ogrenme-stilleri/)

“KAYIP” IAN MCEWAN

Bu ay sizlerle modern İngiliz edebiyatının büyük yazarlarından Ian MCEWAN'ın “Kayıp” kitabıyla karşınızdayım. Betimleme deyince aklıma gelen yazarlardan biri olan Ian MCEWAN kitaplarını bir ilm sahnesi gibi anlatmayı ilke edinmiştir. Öyle ki kitaplarını okuduktan sonra birisine anlattığınızda film sahnesi gibi bahsettiğinizi söyleyecektir. Kayıp kitabında Ian MCEWAN yazar bir başkahramanın bir market kasasında kızını kaybetmesiyle başlamaktadır. Devamında kitap başkahramanın kızını araması ve eşiyle arasına mesafelerin girmesi ve uzaklaşması. Kitap ikili ilişkilerde bireylerin birbirlerinden ziyade genellikle var olabilmek için üçüncü kişilere olan ihtiyaç çok iyi işlemiştir. Rehber öğretmenlerimizin sıkça karşılaştığı sorun olan sevgili olan ergenlerin hep sevgilerinin kanıtı için üçüncü bir kişiye ihtiyaç duymaları gibi bir durum çocuğa ihtiyaç duyan çiftlerinde aslında hissettikleri buna benzer bir durumdur. Nitekim çocuk evlilikte bir tür üründür. Yani amacın bir ürünüdür. Ergen sevgililer de ise yaşanan durum genellikle onların aşklarını bitirmeye çalışan kişi ve kişilerin varlığı. Aslında burada amaç kendi varlıklarını kanıtlama ihtiyacı veya kendi varlıklarının sürdürülebilirliğine bir amaç oluşturmaktır. Nitekim kitap sadece bu duygu değil bireyin yas sürecine daha fazla odaklanmıştır. Aralık ayında faydalı olacağını düşündüğüm bu kitap için herkese iyi okumalar.

UMUT İŞİĞİM

Bradley Cooper ile Jennifer lawrens'in başrolünü üstlendiği komedi ve dram türünde bir başyapıt. Film bradley Cooper'ın ruh ve sinir hastalıkları hastanesinden ailesinin onayı ile alınması ve devamında ailesi ile birlikte yaşadığı süreci ve kendisinin hayata nasıl tutunduğundan bahsediyor. Kendisi bipolar bozukluğu olan bir hastayken Jennifer lawrens'in canlandırdığı karakter daha feci bir psikolojik çökkünlük yaşayan bir karakteri canlandırmaktadır. Nitekim yollar kesişir ve birlikte yaklaşan bir dans yarışmasına hazırlanırlar. Bedensel aktivitenin psikolojik sağlamlığa etkisinin çok iyi işlendiği filmde iki bireyin sadece bedensel aktivite değil bağlılığın ve amacın tedavi edici olduğunu bize göstermektedir. Film'in hem öğretmenlere hem velilerimize hem de öğrencilerimize katkı sağlaması dileğiyle iyi seyirler.

GİZLİ TARİH "SİLVAN"

Asurlar Zamanında kurulmuş olduğu söylenen Silvan; Diyarbakır ile ortak bir geçmişe sahiptir. Büyük Tigran tarafından kurulan Tigranokerta olarak bilinen Silvan, Helenistik Çağın en büyük ve en önemli kentlerinin başında gelmektedir. M.S 410 yılında Mar Marutha tarafından İran hükümdarı II. Şapur tarafından katledilen Hıristiyan askerleri arasında 'Kırklar' diye bilinen 40 Hıristiyan şehidinin kemiklerinin büyük bir merasimle getirtilip inşa ettirildiği kalede yapılan kemerlere bu kemikleri gömdüğü için Bizanslılar şehre Matryropolis (Şehitler Şehri) adını vermişlerdir. 6. yy'da Bizans İmparatoru Justinianus'un Silvan Kalesini güçlendirip bu kale şehre kendi adını vererek, Justinianopolis'i Perslere karşı çok önemli bir garnizon olarak kullandı. Silvan sahip olduğu tarihle eşdeğer önemli tarihi eserlere sahiptir. Surlarla çevrili kalesi ve burçlarıyla yüksekliği 25 metreyi geçen ve dünyada dolgu sistemiyle yapılan tek kale-şehir olması; efsane aşka konu olan Zembilfroş Burcu, dünyanın en geniş taş kemerli köprüsü olan Malabadi Köprüsü, Kemuk Köprüsü(baraj altında kaldı); Bizans bazilika sütunlarında kullanılmak suretiyle yapılan ve bölgenin büyük camilerinden olan Selahattin-i Eyyubi Camii(Ulu Camii), Karabehlülbey Camii, Kıldan Kilisesi(Belediye Camii), Eyyubi Camii(Kırık Minare), Boşat Kalesi, Helda Kalesi, Şemak Kalesi kalıntıları, Roma Eseri olan Başka Kalesi; yine ilçe merkezinde bulunan Atatürk Evi Müzesi, Üstünler Konağı, Azizoğulları Konağı, çeşmeler, türbeler; Temtemburg ve Hemido Mağarası, Paleolitik çağdan kalma buluntuların olduğu ve Ortaçağ'da Hıristiyanlar tarafından iskan edilen , birbirine koridorlarla bağlı 300 adet odadan oluşan ve kapladığı alan itibariyle dünyada emsal teşkil eden Hasuni Mağaraları ve Hasuni Kilisesi; çok önemli tarihi miraslarımızdandır Bu Kale-Şehir, tarihin bütün dönemlerinde ayrı bir önem ve zenginlik kazanmıştır. Ayrıca Malabadi Köprüsü yakınlarında, Silvan-Kozluk İlçe (Batman ili sınırlarında yer alan) sınırlarında bulunan ve Anadolu'nun ilk yerleşim yerlerinden olan Hallan Çemi Höyüğü'ndeki Neolitik Dönemden kalma buluntular da , Silvan'ın ve bölgenin tarihi geçmişine ışık tutmaktadır. Eğer bu hafta planınız yoksa silvan güzel bir haftasonu etkinliği olabilir. İyi gezmeler...

